

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903. Första Kammaren. N:o 29.

Lördagen den 28 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Meyer* aflemnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge;

2:o) angående anvisande af medel till bestridande af återstående kostnader för utgifvande af en statistisk handbok öfver Sverige;

3:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter arbetaren Per Nilsson från Ströms socken af Jämtlands län;

4:o) angående försäljning af äganderätten till de Torsebro krutbruk tillhörande fastigheter; samt

5:o) angående pension från allmänna indragningsstaten till tyghandtverkaren Johan Fredrik Thörnqvist.

Justerades protokollet för den 21 i denna månad.

Anmälades och bordlades:

statsutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 40, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda järnvägsanläggningar;

n:o 41, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens fjärde hufvudtitel;

n:o 42, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens åttonde hufvudtitel;

n:o 43, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af mark från Muonio kronopark till allmänning åt Enontekis socknemän;

n:o 44, i anledning af väckta motioner om förlängd tid för anmälan om skattefrälseräntors inlösande af statsverket;

n:o 45, i anledning af väckt motion angående inlösningspriset å till statsverket hembjudna frälseräntor m. m.;

n:o 46, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående inlösen af de s. k. Trippska frälseräntorna i Hallands län m. m.; och

n:o 47, i anledning af ej mindre Kungl. Maj:ts proposition om anvisande af anslag för år 1904 till fortsättning af statsbanebyggnaden från Göteborg öfver Uddevalla till Skee än äfven inom Riksdagen väckta motioner i ämnet;

bevillningsutskottets memorial och betänkande:

n:o 33, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 30, i anledning af väckt motion om högre tull å flytande kolsyra; och

n:o 34, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition i anledning af en å internationell konferens i Bryssel den 5 mars 1902 antagen konvention angående beskattningen af socker; äfvensom

lagutskottets utlåtanden:

n:o 45, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående folkskoleväsendet i Stockholm; och

n:o 46, i anledning af väckt motion angående ändrade bestämmelser om sammanträffande af brott m. m.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Första Kammarens tillfälliga utskotts nästlidne dag bordlagda utlåtande n:o 6.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 24 och 27 innevarande månad bordlagda betänkande n:o 25, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående tullfrihet för omalen majs, äfvensom i sammanhang med nämnda proposition väckt motion.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*

Punkten 1.

Herr statsrådet Odelberg: Majstullens vara eller icke vara är en fråga, som alltsedan år 1880 vid åtskilliga tillfällen varit föremål för Riksdagens behandling. Nämnda år åsattes nämligen, mot denna kammares ifriga protester, majs en tull af 1 krona 50 öre pr deciton. Den upphäfdes åter år 1882, och tullfriheten varade till år 1887, då majstullen återigen smög sig in i tulltaxan,

förhöjd till 2 kronor, äfven denna gång mot Första Kammarens lifliga protester. Tullen har därefter utgått med växlande belopp, men utgör för närvarande 3 kronor 70 öre per deciton, eller samma belopp, som erlägges för hvete, råg och korn. Med samma energi, som denna kammare förut motarbetat införande af majstull, med samma kraft har den också motsatt sig alla försök att få tullen nedsatt eller helt och hållet upphäfd.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

Det hufvudsakligaste skälet, som förut anförts mot upphäfvande af majstullen, har varit, att majsen såsom mycket stärkelserik och till följd däraf ett synnerligen lämpligt råämne för brännvinsbränning, skulle, om den blef alltför billig, menligt inverka på potatisodlingen, hvilken, som bekant, i stora delar af vårt land bedrifves för ifrågavarande ändamål. Jag skall nu icke närmare ingå på frågan, om detta skäl har grund för sig eller ej. Jag har vid ett par föregående tillfällen yttrat mig därom i denna kammare, och vidare ordande därom är nu alldeles öfverflödigt, då Kungl. Maj:t för att tillmötesgå deras önsknings, hvilka i en tullfri import af majs se en fara för den inhemska potatisodlingen föreslagit, att brännvin, tillverkad af majs, skall beläggas med högre skatt än sådant, tillverkad af andra råvaror, och denna skatt så hög, att skyddet för potatisodlingen därigenom blir större än det för närvarande är, då majstullen utgör 3 kronor 70 öre per deciton.

Då sålunda det viktigaste skälet för majstullens bibehållande icke vidare kan anföras, ha majstullens anhängare varit nödsakade att uppsöka andra. Därvid har man framdragit ett, som alltid plägar komma till användning, då fråga är om nedsättande eller upphäfvande af en tullsats: nämligen att majstullen skulle vara en hörnsten i den protektionistiska byggnaden, hvilken, om hörnstenen borttoges, skulle ramla tillsammans. Jag för min del är öfvertygad om, att den protektionistiska byggnaden hvilat på säkrare grundvalar än majstullen, och jag är också öfvertygad om, att denna byggnad ofta behöfver omses och renoveras för att ej blifva bofällig. Allt är ju stad i utveckling, och förändrade förhållanden på näringslifvets område kräfva också andra åtgärder från statsmakternas sida. Tullar äro ej alltid universalmedel, utan likaväl som dessa kunna verka skyddande och främjande för en näring, likaväl kunna de också, om hänsyn ej tages till näringens utveckling, blifva för densamma hämmande, ja, rent af tillintetgörande. Tagas ej sådana hänsyn, är jag rädd för, att den protektionistiska byggnaden förr grusas, än om man därifrån tager bort en förvittrad sten, hvars tillvaro ingen kan nöjaktigt förklara. Att med den utveckling, landets jordbruksnäring numera tagit, majstullen är en sådan förvittrad sten, skall jag be att få med några ord belysa.

Till följd af i hög grad underlättade kommunikationer hafva sådana länder, där betingelserna för sädesproduktion och framför allt af höstsäd äro lämpligare än hos oss, kunnat till vårt land

Ifrågasatt tullfrihet för omalen majs.
(Forts.)

sända sin öfverproduktion och här trots tullar utbjuda den till så billigt pris, att höstsädesodlingen i vidsträckta delar af vårt land blifvit föga lönande. Landets jordbrukare hafva därför varit nödsakade att öfvergifva det sedan ålder följda jordbrukssystemet, nämligen sädesodling för export, och i stället inslå på en annan väg, hvartill landets läge och klimatiska förhållanden äfven väl lämpa sig, nämligen kreatursskötsel. Också är den procent af hela vår åkerareal, som bär säd, såväl höstsäd som vårsäd, alljämt i sjunkande, under det att motsatta förhållandet är för handen hvad beträffar odlingen af gräs och foderväxter. Huru denna omkastning verkat i afseende på handeln med landtmannaprodukter med utlandet, skall jag anhålla att med några siffror få belysa. Under femårsperioden 1871—1875 utgjorde värdet af utförsel-öfverskottet af spannmål i medeltal årligen 17 millioner kronor, men redan under femårsperioden 1896—1900 hade en sådan förändring inträffat, att importöfverskottet af spannmål i värde uppgick till den aktningsofjudande summan af 36 millioner kronor. Anställa vi åter en jämförelse mellan export och import af lefvande kreatur och matvaror af djur, finna vi, att ett motsatt förhållande ägt rum. Under den förstnämnda perioden representerade det årliga importöfverskottet ett värde af 4 millioner kronor, under det att värdet å exportöfverskottet under den sistnämnda sprungit upp till nära 30 millioner kronor. Vår hafreexport, hvilken så sent som åren 1887—1901 uppgick till 150 millioner kilogram om året, har därefter så sjunkit, att den åren 1897—1901 ej utgjorde mer än 5 millioner kilogram och under ett par af dessa år ägde till och med ett importöfverskott rum.

Af denna redogörelse torde tämligen klart och tydligt framgå, att under de senaste 25 åren en genomgripande systemförändring ägt rum med landets jordbruksnäring, i det vi öfvergifvit exporten af råvara och i stället förädla den till mjölk, kött, fläsk, smör och ägg. Landets jordbruk bedrifves numera som industri, men en förädlingsindustri kräfver för sin trefnad och utveckling andra åtgärder från statsmakternas sida än då fråga är om råvaruproduktion. Denna exportindustri har emellertid under de senaste åren börjat föra ett ganska tynande lif. Ännu så sent som år 1895 utgjorde vår öfverskottsexport af jordbruksprodukter i värde 15 millioner kronor, men den har sedermera år efter år sjunkit, och under de sista åren hafva vi en häpnadsväckande import i stället. Om vi blott fästa oss vid de två artiklarne spannmål och matvaror af djur, har öfverskottsimporten af spannmål stigit till ett värde af 41 millioner kronor och vår öfverskottsexport af matvaror af djur nedgått till 13,3 millioner kronor. För att nu råda bot för ett så pass sorgligt förhållande, som detta förefaller mig vara, måste vi naturligtvis tillgripa alla möjliga medel. Det gäller att väcka intresse för vår jordbruksnäring såväl inom som utom representationen, att på allt sätt söka främja afsättningsförhållan-

dena, att sprida kunskaper, att lämna understöd m. m. Men allt sådant förblifver dock helt och hållet fruktlöst, om vi ej undanröja de hinder vi själfva upprest för en billig produktion. När vi äro hänvisade att afsätta våra jordbruksprodukter på främmande marknader, är det gifvet, att dessa ej kunna bibehållas, om vi ej kunna producera lika billigt som våra konkurrenter där. England är vår förnämsta afsättningsort för jordbruksprodukter, men där hafva vi att utstå en svår konkurrens med Danmark. Danmarks jordbrukare kunna lika litet som vårt lands själfva producera de råvaror, som för deras kreatursskötsel äro af nöden, men hvad de behöfva importera erhålla de för långt billigare pris än våra. Majsen spelar härvid en betydande roll, beroende naturligtvis af dess pris på världsmarknaden, men under de senaste åren hafva i Danmark däraf ärligen användts omkring 400 millioner kilogram. Skulle vi velat begagna oss af detta utmärkta foderämne, hade vi för nämnda kvantitet varit nödsakade att betala ungefär 15 millioner kronor mera. Vi jordbrukare se oss nödsakade att för vår produktion använda dyrare spannmål, kli och oljekakor, och de kvantiteter vi nödgas från utlandet importera äro ej små, ty oaktadt vi nu konsumera inom landet hela vår hafreskörd och allt det kli, som härrör från vår ofantligt stora import af råg och hvete, nödgas vi dessutom ärligen importera omkring 50 millioner kilogram foderkakor och 70 millioner kilogram kli. Skola vi ytterligare utveckla vår jordbruksnäring, är det alldeles gifvet, att vi om några få år blifva tvungna att importera äfven hafre, och skall kreatursskötseln i Norrland föras framåt, hvilket icke kan ske utan användande af kraftfodermedel, som ej kan där produceras, kommer importen af fodermedel att än ytterligare ökas. Kan det under sådana förhållanden vara lämpligt att belägga ett sådant fodermedel som majs, som i näringsvärde öfverträffar så väl hafre som kli, med en tull, hvilken motsvarar ungefär 50 procent af varans värde och tvingar oss att i stället använda dyrare fodermedel? Jag kan icke förstå, att det kan vara riktigt, och häri fån I, mina herrar, se förklaringsgrunden, hvarför jag, huru obehagligt det än varit mot denna kammares kompakta majoritet, föreslagit Kungl. Maj:t att affåta proposition om borttagande af majstullen.

Jag beder er, mina herrar, besinna, hvilken roll det skulle spela för vår jordbruksnäring, om vi t. ex. genom ändamålsenlig och tillika billigare utfodring åt våra kreatur kunde höja produktionen från hvarje ko med blott några få tiotal liter mjölk eller mjölkens fetthalt med endast $\frac{1}{10}$ procent eller producera ägg och fläsk några öre billigare per kilogram. De summor vi härigenom skulle inhösta blefve ej små. Jag kan ej heller förstå, hvarför vårt jordbruk, då det måste arbeta för export, skall behandlas på ett ogynnsammare sätt än öfriga näringar i vårt land, som arbeta för samma mål. Ej fördyrar man råvarorna för dem. Ej beläggas

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*

(Forts.)

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omulen majs.*
(Forts.)

t. ex. de engelska stenkolen med tull för att skydda den inhemska stenkolsbrytningen eller torfindustrien, utan man är angelägen att till industriens maskiner förskaffa så billigt bränsle som möjligt. Hvarför skall ett framstående bränsle till jordbrukarnes dyrbara och svårskötta maskiner, kreaturen, tullbeskattas och dessa tvingas att använda dyrare och mindre värdefullt? Jag kan ej fatta ett sådant tillvägagångssätt, och jag må fråga Eder, herrar ledamöter från denna kammare i bevillningsutskottet, befasten I därigenom det protektionistiska systemet?

Jag skall nu be att med några ord få bemöta de skäl, som blifvit anförda mot borttagande af majstullen. Åtskilliga af dessa äro af den beskaffenhet, att många ord för deras vederläggande ej behöfva spillas; andra åter äro sådana, att de till och med väcka löje, ty hvad säges om en sådan uppgift, att majs utfodrad till hästar skulle förorsaka spatt. Jag har vidare hört uppgifvas, att majs icke skulle äga något värde såsom fodermedel; att svin, därmed utfodrade, skulle lämna ett blött fläsk; att hönsen skulle blifva så feta att de ej kunde värpa, och att, om värpning förekom, äggen skulle sakna gula. Hvar och en, som tror på sådana ammsagor, kan taga första bästa lärobok i husdjursskötsel för att få reda på hvad majs har för näringsvärde, och rörande sättet för en rationell utfodring med majs lämna försöken vid det danska försökslaboratoriet värdefulla upplysningar. Det är ju gifvet, att majs, om därmed utfodras ensidigt och irrationellt, kan orsaka rubbningar i djurorganismen och leda till dåligt resultat i produktionshänseende, men denna olägenhet vidlåder äfven alla andra foderämnen. Jag tror icke, att vi skulle känna oss riktigt belättna, om vi dag ut och dag in nödgades äta uteslutande gåslefverpastej eller andra sådana läckerheter. Samma förhållande blir det med kreaturen, om de skola tugga på majs eller oljekakor dag ut och dag in.

Bevillningsutskottet har för att förringa majsens värde såsom hönsfoder anført ett stycke ur en genom Det Kongel. Danske Landhusholdningsselskab utgifven bok rörande fjäderfäskötsel. Två lika stora flockar höns hade under i öfrigt lika förhållanden utfodrats, den ena med en mycket ägghvitehaltig foderblandning och den andra åter med en på ägghviteämnen fattig blandning, i hvilken majs ingick som hufvudbestandsdel. Utskottet säger därom: »Resultatet visade sig utfalla till en betydligt större äggproduktion hos den flock, som utfodrats med ägghvitehaltigt foder, än hos den andra flocken». Jag ber att få på det allra lifligaste protestera mot ett sådant sätt att citera, som bevillningsutskottet tagit sig före. Man brukar stanna först vid en menings slut och ej vid ett komma, men det har här ej passat i stycke med bevillningsutskottets bevisföring. Jag skall be att få uppläsa fortsättningen. Det heter vidare: att äggen efter de med majs utfodrade hönsen voro *större* än efter de med ägghvitehaltiga foderämnen utfodrade,

att äggen efter dessa senare hade en obehaglig lukt och smak, vattmig hvita och liten gula, samt *att* hinnan omkring densamma var skör och blef efter ett par veckor mörk, medan däremot »majs-äggen» hade en fin smak, naturlig lukt, normal hvita, synnerligen stor, fyllig och mörkgul gula med stark hinna. Det passade ej för bevillningsutskottet att relatera hela resultatet af försöket.

Hvad beträffar försök med utfodring af majs till nötkreatur och svin skall jag icke trötta kammaren med att vidlyftigt redogöra därför. Jag har annars här åtskilliga utdrag ur det danska försökslaboratoriets redogörelser. Jag vill blott nämna, att majs vid utfodring till kor visat sig öfverlägsen blandsäd i de afseenden, att korna lämnat större mängd mjölk, kommit i högre hull och att smörets kvalitet blifvit bättre, under det blandsäden lämnat något litet högre fetthalt i mjölken. Genom omfattande utfodringsförsök har man kommit till full klarhet om huru majs skall utfodras till svin för att fläsket skall blifva af prima kvalitet. Ända till $\frac{3}{4}$ af den kraftfoderkvantitet, som behöfs för gödningen, kan få bestå af majs.

Ett annat skäl för majstullens bibehållande, och det är i år bevillningsutskottets hufvudskäl, har anförts, nämligen att den inhemska råg- och hveteodlingen skulle i hög grad skadas därigenom att billigt majsmjöl skulle komma att inblandas i råg- och hvetemjöl och således minska afsättningen af dessa sädesslag. Utskottet har till och med att åberopa erfarenhet från försök. Råg- och hvetemjöl ha uppblandats med ända till 50 procent majsmjöl, och af dessa blandningar har utskottet sedan låtit baka bröd som afprovats. Försöksresultatet återfinnes på sid. 20 i betänkandet, där det heter: »Af hvad utskottet sålunda haft tillfälle iakttaga, har utskottet funnit sig öfvertygadt därom, att, om tullen å majs borttoges, detta skulle verka därhän, att en icke obetydlig del af de nu till brödföda använda inhemska sädesslagen skulle blifva ersatt med den billigare majsen». Om utskottet ätit brödet ett par dagar efter sedan det bakats, torde kanske utskottet hafva kommit till annat resultat. Jag tror ej, att brödet då varit så njutbart. Emellertid må man fråga sig: hvarför har ej under de gängna åren, då prisskillnaden mellan majs och hvete varit ganska betydlig och mången gång större än hvad den nu skulle blifva, om majstullen borttoges, inblandning af majsmjöl i hvetemjöl ägt rum? Anledningen är efter mitt förmenande att söka dels däruti, att det är *synnerligen* lätt att upptäcka en sådan inblandning, mycket lättare än t. ex. att upptäcka inblandning af margarin i smör, dels äfven däruti, att bröd, som bakas af en dylik mjölblandning, ej blir fullt njutbart annat än i färskt tillstånd. Jag tror ej heller, att någon af våra kvarnägare, som äro rädda om sitt anseende, skulle våga sig på ett dylikt tilltag.

Huru skulle för öfrigt en sådan inblandning, äfven om den ägde rum i stor skala, kunna inverka på vår råg- och hveteopro-

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*
(Forts.)

duktion, då vi ej på långt när kunna inom landet producera dessa sädeslag för eget behof, utan årligen importera 3- å 400 millioner kilogram? Följden skulle — förutsatt att vi kunde bekväma oss till att äta majsbröd — endast blifva minskad import af hvete och råg till båtnad för vår handelsbalans.

Den farhåga, som nu uppstått för majs mjölsinblandning i råg- och hvetemjöl, är af samma beskaffenhet som den, som för ett par tiotal af år sedan yppades angående inblandning af margarin i smör.

Det utkämpades därom heta strider. Röster höjdes för att man rent af skulle förbjuda all margarintillverkning inom landet eller, om den fortfarande tillstades, ålägga fabrikanterna att färga margarinet blått eller svart. Det tillsattes ju en särskild kommitté för frågans utredande, hvars yttrande sedermera utskickades till hushållningssällskapen för inhämtande af dessas utlåtanden. Aldrig förr hafva väl inom hushållningssällskapen stått sådana strider. De, som ville försvara margarinet, — bland dem äfven jag — ansågos som förrädare. Nå, det blef intet tillverkningsförbud och intet påbud om färgning, och hvad har väl följden blifvit? Har jordbruket lidit något men af margarinet? Nej, tvärtom däraf skördat stor fördel; och den farhåga man hyste, att det skulle tillintetgöra vår smörexport, har befunnits ogrundad, ty trots den stränga smörkontroll, som finnes i England, har det ej kunnat påvisas, att något margarin varit inblandadt i svenskt exportsmör. Lika ogrundad är nu farhågan för inblandning af majs mjöl i råg- och hvetemjöl.

Utskottet föreställer sig äfven, att potatismjölstillverkningen skulle komma att lida af majstullens borttagande. I detta afseende må erinras, att potatismjöl och stärkelse af majs icke konkurrera med hvarandra på mer än en enda punkt, nämligen vid tillverkning af glykos eller stärkelsesirup. Där kan majsstärkelsen möjligtvis ersätta potatismjölet. Vi hafva för närvarande i vårt land 11 fabriker, där glykos tillverkas. Hela deras tillverkning uppgår dock icke till mera än 1 å 1 1/2 million kilogram om året, och äfven om vid denna fabrikation skulle användas uteslutande majs, åtginge därtill allenast 2 å 3 millioner kilogram. Alla de nämnda fabriker, med undantag af en, äro emellertid inrättade för afverkande af potatis, och man lär ej bry sig om att nedlägga stora kostnader på deras apterande för majs som råvara, i synnerhet som en sådan tillverkning icke torde blifva lönande under nuvarande förhållanden. Så länge vi ej hafva tull på tysk potatis måste nämligen det svenska potatispriset rätta sig efter det tyska; och förliden höst köptes tysk fabrikspotatis med en garanterad stärkelsehalt af 20 procent för 26 mark per ton, nu betingar sådan 37 mark per ton, fritt i Stockholm. Med dylika pris kosta 100 kilogram potatismjöl — tillverkningskostnaderna oberäknade — respektive 11 kronor 65 öre och 16 kronor 70 öre.

Majspriset är nu 11 mark och för sommarleverans 10 mark per 100 kilogram. Med dylika majspris kan majsstärkelse ej framställas till billigare pris än 20 kronor per 100 kilogram. Kunnas väl då glykosfabrikerna hafva någonting att frukta af majstullens borttagande?

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

Slutligen har det sagts, att, om majstullen borttoges, kornodlingen skulle gå tillbaka, emedan majs skulle komma att användas till ölbrygd. Jag nödgas bekänna, att jag rörande ett dylikt användningssätt af majs saknar nödig kännedom, och ej heller hafva de bryggeriägare, som jag därom sport, kunnat lämna mig några upplysningar. Så mycket har jag mig dock bekant, att i Amerika majs något användes till ölbrygd, och i Danmark hafva, efter hvad utskottet upplyser, under sista tillverkningsåret för bryggeriändamål användts 2,6 millioner kilogram majs. Jag är ej i tillfälle att kontrollera den siffran, men hvilken roll spelar väl den i jämförelse med den kolossala kvantitet korn, som samtidigt användts i de danska bryggerierna! I hvarje fall är det nu alldeles onödigt att ängslas för att majs kan komma att användas vid våra bryggerier, då Kungl. Maj:t i propositionen rörande maltskatt föreslagit, att för framställande af skattepliktiga malt-drycker skulle få användas allenast malt, humle, jäst och vatten. Man har ju visserligen framdragit äfven svagdricksbryggerierna. I svagdricksbryggerierna kan ju, säger man, majs komma att användas. De, som sett våra i allmänhet mycket primitiva svagdricksbryggerier, kunna omöjligt hysa en sådan farhåga. Skulle emellertid majs i sådan myckenhet komma att användas för framställning af svagdricka, att den inhemska kornodlingen däraf skulle skadas, kan ju förbudet om användning af majs för ölbrygd äfven utsträckas till svagdricksbryggerierna, hvilka, enligt det kungl. förslaget, äfven skola ställas under kontroll.

Nej, mina herrar, alla skäl, som framdragits mot borttagande af majstullen, äro för mig blott och bart svepskäl.

Vår jordbruksnäring har af ålder kallats landets modernäring, emedan öfriga näringar skulle hos henne finna stöd och genom henne än vidare utveckla sig. Vår moder har blifvit ålderdomsvag: barnen växa henne öfver hufvudet. Kraftiga åtgärder måste vidtagas för att modernäringen ej skall nedsjunka till andra lifskraftiga näringars nådehjon.

Herr greve och talman! Jag ber att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition, som vunnit understöd af åtskilliga reservanter i bevillningsutskottet.

Herr Bergendahl: Då man ser på huru förhållandena te sig i andra länder med samma skyddssystem som i vårt land, så finner man, att dessa länders regeringar icke allenast söka bibehålla detta system, utan äfven medverka och taga initiativ till att befordra dess utveckling; man finner, huru regeringarne med vaket

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omulen majs.*
(Forts).

intresse iakttaga inträffande omständigheter, som kräfva nya åtgärder, och man erfar, att, när de finna tiden vara inne, de ock gå i spetsen för sådana åtgärders vidtagande. Men hurudana finner man förhållandena vara i vårt land? Jo, sedan en lång följd af år har Riksdagen ensam fått taga om hand de frågor, som beröra vårt tullsystem, i det Riksdagen på enskilda motionärers framställningar vidtagit nödiga förändringar i tulltaxan, och nyligen har Riksdagen funnit sig föranlåten att påminna regeringen om att i ett grannland under den senaste tiden beslutats förhöjda tullsats, hvilkas vanskliga följder för vår samfärdsel med detta land böra söka förekommas. Men när nu regeringen tager en gång initiativ, så framkommer regeringen, såsom den nu gjort, med ett förslag, som icke afser att förbättra skyddet, utan att förringa detsamma, och jag vågar påstå, att intet annat protektionistiskt lands regering skulle hafva tillåtit sig att framkomma med en sådan proposition som denna.

Sedan ett par år tillbaka hafva inträffat åtskilliga omständigheter, som vållat en betänkelig oro inom landtmannakretsar. Man såg här för ett par år sedan, huru den representant på stockholmslänsbänken, som nu är förste man i Konungens råd, här uppträdde för borttagande af tull å majs. Hans excellens herr statsministern, som år 1888, då spannmålstullarne infördes, satt såsom ordförande i bevillningsutskottet, var då med om att föreslå samma tullsats för majs som å annan spannmål; hans excellens herr statsministern, som år 1892 föreslog en tullnedsättning, ansåg majstullen böra följa de öfriga spannmålstullarne, och hans excellens herr statsministern, som år 1895 i januari månad föreslog Riksdagen att höja de dåvarande spannmålstullarne, förordade då samma tullsats å majs som å öfriga slag af spannmål. I nyss nämnda anförande från stockholmslänsbänken framhölls såsom skäl för tullfrihet för majs detsamma, som af statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet anföres i den kungl. propositionen, nämligen, vid jämförelse med Danmark, den ökade exporten därför från af landtbruksprodukter och den minskade exporten från vårt land af samma produkter, synnerligast fläsk och ägg, hvarför talaren ansåg nödigt tillgodogöra oss majsen till billigare pris.

Men ytterligare ett skäl angafs, som ej återfinnes uti den kungl. propositionen, nämligen åstadkommandet af en förbättrad handelsbalans genom en ökad export med några millioner. Man återfinner icke detta tal om handelsbalansen i den kungl. propositionen. Jag antager, att man vid närmare eftersinnande funnit det ganska svårt att ge skäl för att förhållandena komme att gestalta sig så gynnsamt i detta hänseende som förmenades. I sammanhang härmed tillbakavisade talaren påståendet, att majsen skulle konkurrera med brödsäd och att den skulle konkurrera med korn vid ölbrygd, antydde, att vi nog icke kunde komma att vänja oss vid bröd bakadt af med majs blandadt mjöl, därför att vi

svenskar vore allt för nogräknade. För att vederlägga ett sådant påstående behöfver jag endast hänvisa till bevillningsutskottets betänkande, där det blifvit fastslaget, att det går för sig att med majs blandadt mjöl åstadkomma smakligt bröd, och reservanterna ha ju icke heller kunnat bestrida, att så är förhållandet.

Jordbruksministern har ju sedan länge varit emot denna tullsats. Men då i somras underrättelse kom, att till innehafvare af finansportföljen kallats en afgjord motståndare till det skyddsvänliga systemet, — hvilket framgår af de senaste Riksdagarnes bevillningsutskotts betänkanden och Andra Kammarens protokoll, hvilka gifva vid handen, att när det varit fråga om att införa berättigade tullförhöjningar eller nya tullar, så har aldrig herr Meyer varit med därom, men däremot när det ifrågasatts att borttaga eller sänka tullsatser, så har han i de flesta fall därtill sökt medverka — när, säger jag, denna underrättelse kom, då ökades bekymren. Våra farhågor hafva blifvit bekräftade. Den 23 januari fingo vi mottaga den kungl. propositionen om borttagande af tullen å omalen majs.

Men innan jag går att taga denna kungl. proposition i närmare betraktande, ber jag att få uttala min stora förvåning öfver att den utredning, som man väntar skall åtfölja en kungl. proposition i allmänhet och i synnerhet en som berör en så omtvistad fråga som denna — att denna utredning fattas; och man blir ännu mera förvånad, då man ser efter hvad nuvarande chefen för finansdepartementet uttalat vid den senaste riksdagen i förevarande ämne. I sin reservation vid bevillningsutskottets betänkande, n:o 8, sid. 18, säger herr Meyer, innan han jämte medreservanternas hemställer om en skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning och eventuellt framläggande af en därpå grundad proposition, till slut: »Såsom af det nu anförda framgår, hafva skäl förebragts både för den uppfattningen, att borttagande af tullen å majs skulle för vårt jordbruk medföra stora fördelar, och för en motsatt åskådning. Att afgöra, hvilka skäl äro de starkaste, är enligt vårt förmenande» — han talar i sitt och medreservanternas namn — »en mycket svår och grannlaga uppgift. Det vill dock synas oss, som om tvifvel icke kunde råda därom, att i händelse de betänkligheter mot tullfrihet å majs, som gjorts gällande, särskildt med hänsyn till potatisodlingen, men äfven ur andra synpunkter, kunde genom lämpliga åtgärder häfvas, afskaffande af tullen å majs skulle vara till fördel för vårt lands jordbruk. Huruvida möjlighet härtill förefinnes, därom torde emellertid förvisning kunna vinnas endast genom en ingående och allsidig utredning af alla de förhållanden, som med denna fråga äga sammanhang. En sådan omsorgsfull utredning synes oss därför vara högeligen önskvärd; men för densamma kräfves ett synnerligen omfattande arbete, hvilket svårligen torde kunna utföras annorledes än genom de organ Kungl. Maj:t har till sitt

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

Ifrågasatt tullfrihet för omalen majs.
(Forts.)

förfogande». Jag vädjar till kammaren: föreligger här någon sådan utredning, en fullständig och allsidig sådan? Det torde af detta betänkande oförtydligt framgå, att så icke är förhållandet; och det framgår äfven af de reservationer, som åtfölja såväl detta betänkande som de följande n:is 26 och 27, i hvilka hemställes om skrivelser till Kungl. Maj:t beträffande kontroll vid kvarnar, vid försäljning af mjöl, i hvilket majs ingår, beträffande tillverkning af brännvin, tillverkning af stärkelse af utländsk potatis m. m. Jag tror, att dessa reservationer och de föreliggande motionerna äro tillräckligt tydliga bevis för att den kungl. propositionen icke framkommit efter en sådan utredning, som man haft rätt att fordra.

Innan jag öfvergår till en granskning af det jordbruksministerns anförande till statsrådsprotokollet, hvarpå finansministern stöder sin framställning, ber jag att i korthet få erinra om de ord, hvarmed jordbruksministern inleder sitt anförande till statsrådsprotokollet. Han säger där: »Frågan om sänkning eller upphäfvande af den sedan år 1887 utgående tullen å majs har årligen sedan flera år tillbaka varit föremål för lifliga öfverläggningar inom Riksdagens båda kamrar på grund af i ämnet väckta motioner, men Riksdagen har hittills, dock ej med någon betydande majoritet, afslagit samtliga ifrågavarande framställningar.» Det är således detta, som förmått jordbruksministern att anse tiden vara inne att komma tillbaka med en framställning i ämnet. Han föreställer sig — och kanhända får han rätt däri — att minoriteten öfvergått till en majoritet. Men jag vädjar till herr jordbruksministern: hvad är det för en majoritet, som statsrådet här vid lag stöder sig på? Jo, den består hufvudsakligen af motståndare till vårt nuvarande skyddssystem. Men det är icke den majoritet — tycker jag — hvarpå statsrådet bör stödja sig, utan statsrådet bör väl räkna med den protektionistiska majoritet, som finnes i landet. Därpå uttalar statsrådet sig för att frågan om denna tullsats afskaffande ej bör längre uppskjutas. Egendomligt nog, att statsrådet kan komma till detta resultat, då man ser, hvad statsrådet därefter anför: »Förutsättningen för ett lönande jordbruk i den ojämförligt största delen af landet är, att detsamma grundar sig på en intensiv kreatursskötsel och mejerihandtering. På denna väg hafva äfven landets jordbrukare sedan en lång följd af år inslagit, hvarför ock den för foderväxter och rotfrukter använda arealen år efter år stegrats. Detta system har visat sig mäktigt att föra modernäringen framåt, och i synnerhet var utvecklingen under de senaste årtiondena af det förra århundradet storartad.» Men denna storartade utveckling, som jordbruksministern talar om, har ju ägt rum under en tid, då majsens icke varit det billiga foderämne, som statsrådet nu afser att den skall blifva. Denna utveckling har just ägt rum under en tid, då majsens varit belagd med tull. Hvarför kan man då icke vänta sig, att denna utveck-

ling skall fortgå? Vidare säger statsrådet, att exporten minskats, och så berör statsrådet frågan, huruvida icke den ökade konsumtionen varit en orsak härtill. Statsrådet vill icke tillägga denna ökade konsumtion någon större betydelse. Men jag undrar ändå, om man icke med kännedom om den storartade utveckling, som vår industri under dessa år tagit, skulle kunna tänka och bör tänka och har rätt att tänka sig, att denna konsumtion just förorsakat, att landet afsatt sina produkter på den inhemska marknaden i stället för att skicka dem till utlandet. Visserligen omtalar statsrådet, att fläskproduktionen minskats, men härom kan man — jag ber om ursäkt för att jag uttalar det — säga det-samma som om statsrådets hela anförande, att han kommer med subjektiva påståenden, men lämnar icke några bevis för sina satser. Nu har ju statsrådet i det anförande, som han nyss höll, framlagt åtskilliga kalkyler, som icke fått åtfölja den kungl. propositionen och därför ej kunnat granskas af utskottet. Jag har därför svårt att tro, att det är en riktig uppgift, att produktionen af fläsk minskats. Det kan ju hända, att så skett, därför att för några år sedan gick sjukdom bland svinen, så att på grund häraf måhända svinafveln i någon mån förminskades. Men i så fall torde kunna visas, att produktionen ökats i någon annan riktning. Jag anser därför, att den mörka skildring, som statsrådet gifvit, icke är fullt riktig, och jag skall såsom skäl för detta mitt påstående anföra några siffror ur tillgänglig statistik. Det visar sig då i afseende å artikeln fläsk, att år 1886, då majsen var tullfri, importerades i rundt tal 15 millioner kilogram fläsk och exporterades endast 140,000 kilogram, att åren 1892—1896, sedan tull införts till 2,50, 1,25, och 3,70 öre pr kilogram majs, var importen å fläsk i medeltal 9,537,000 kilogram och exporten i medeltal 1,588,000 kilogram, att år 1901, då tullen å majs var 3,7 öre, var importen af fläsk 10,216,000 kilogram och exporten 1,155,000 kilogram och att år 1902, då å majs tullen var densamma som föregående året, fläskimporten var 5,667,000 kilogram och fläskexporten 2,299,000 kilogram. Således finner man, att beträffande fläsk produktionen gjort ett ofantligt framsteg från 1886. I afseende å ägg har det gestaltat sig i motsatt riktning, hvaröfver dock ända till de sista åren det icke finnes någon fullständig statistik tillgänglig, åtminstone för oss vanliga dödliga, som icke hafva samma hjälpkällor att tillgå som en departementschef. Men man finner dock, att importen nedgått från i rundt tal 74 millioner stycken år 1901 med 3 millioner till i rundt tal 71 millioner stycken år 1902 och att exporten ökats från i rundt tal 5½ millioner stycken år 1901 till likaledes i rundt tal 8 millioner stycken år 1902. I afseende å smör visar det sig, att importen sjunkit från 890,000 kilogram år 1896 till 509,000 kilogram år 1902. Exporten har visserligen också minskats från 24,764,000 kilogram år 1896 till 20,024,000 kilogram år 1902, men denna

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*
(Forts.)

minskning är dock icke af så afsevärd beskaffenhet, och när man jämför siffrorna för åren 1901 och 1902, så finner man, att exporten märkbart ökats för det senare året. Jag fäster dessutom uppmärksamheten på att det finnes en annan gren af produktion inom mejerihandteringen, nämligen osttillverkningen, som också i sammanhang härmed bör tagas i betraktande. Jag vill då framhålla, att då för år 1896 importöfverskottet var 93,000 kilogram, så hade visserligen importöfverskottet år 1901 ökats till 344,000 kilogram. Men däremot hade osttillverkningen inom ensamt Skaraborgs län ökats från 1,070,569 kilogram — utom skumost — år 1895 till 2,281,365 kilogram år 1901. Således samtidigt med att importöfverskottet stigit från år 1896 till 1901 med ett par hundra tusen kilogram, har osttillverkningen ökats under samma tid med 1,210,796 kilogram och detta uti endast ett af rikets län. Hvart har då denna ost tagit vägen? Den har naturligtvis uppätits inom landet. Däraf ser man, hvad den ökade inhemska konsumtionen har för betydelse. I samma mån som smörtillverkningen minskats har osttillverkningen ökats, och produkten häraf har åtgått inom landet till ett tillfredsställande pris. Jag vill nu något beröra artikeln kött. År 1896 var importen 920,000 kilogram, och den hade år 1902 stigit till 1,388,000 kilogram. Men samtidigt hade också exporten ökats från 533,000 kilogram år 1896 till 1,608,000 kilogram år 1902, d. v. s. att på dessa år hade vi kommit i den förbättrade ställning till utlandet, att vi från ett importöfverskott år 1896 å 387,000 kilogram kommit upp till ett exportöfverskott år 1902 å 220,000 kilogram.

Jag har med dessa siffror velat visa, att det icke är så farligt med förhållandena inom vårt land, som statsrådet velat göra troligt. Jag vill ingalunda förneka, att man icke bör sträfva efter att få till stånd en fortgående utveckling. Man kan ju icke ständigt stå på samma punkt, utan man bör gå framåt; det är alldeles gifvet. Men jag vill framhålla, att för ett sådant framåtgående är det visst icke nödvändigt att tillgripa sådan åtgärd, som statsrådet ifrågasätter i den kungl. propositionen.

Så kommer då statsrådet till den jämförelse, som är kärnpunkten i hela framställningen — jämförelsen med konungariket Danmark. Utskottet har redan påpekat oegentligheten i att jämföra vårt land med Danmark, nämligen de klimatiska förhållandena m. m. Men det finnes äfven ett annat skäl, hvarför jag anser det vara alldeles oriktigt att jämföra våra förhållanden med Danmarks. Danmark är ett frihandelsland med öppen marknad för alla utlandets jordbruksprodukter. Så är icke förhållandet med Sverige. Jag anser, att om man skulle göra en jämförelse, så borde det vara en jämförelse med ett protektionistiskt land. Då skulle man nog icke komma fram med ett sådant förslag som det föreliggande. Det ligger dessutom en annan oegentlighet i jämförelsen med Danmark däruti, att Danmark är ett nästan uteslutande

jordbruksidkande land med en jämförelsevis mycket litet utvecklade industri, under det att Sverige, såsom jordbruksministern nyss sade, håller på att öfvergå till ett industriland. Till bestyrkande häraf ber jag att få påpeka, att då Danmarks export år 1901 i sin helhet uppgick till 292 millioner kronor, utgjorde däraf endast 27 millioner kronor industrialster, under det att i Sverige, hvars hela export uppgick till 353 millioner kronor, industriella artiklar exporterades för 306 millioner. Jag tror, att härmed tillräckligt ådagalagts, att en jämförelse i detta hänseende mellan Sverige och Danmark icke är lämplig. Hvar skall Danmark göra af produkterna af sitt jordbruk? Industrien är jämförelsevis obetydlig, så att den inhemska konsumtionen icke räcker till att i nämnvärd grad tillgodogöra sig hvad landtbruket producerar; öfverskottet måste exporteras.

Hvad nu detta Danmark beträffar, som, därför att det har tullfri majs, förmenas vara så lyckligt lottadt — att vi skola hämta exempel därifrån, så säger jordbrukministern, att detta land icke visar någon tillbakagång i produktionen af landtmannaprodukter. Dess export af dylika, säger han, »växer år efter år och uppgick år 1901 till den häpnadsväckande höga siffran af 262 millioner kronor». Men jag tror dock, att man får lof att något reducera denna »häpnadsväckande höga siffra». Ty statsrådet har icke iakttagit eller icke kommit att erinra sig, att man i detta sammanhang bör framlägga äfven de siffror, som afse Danmarks import af jordbruksartiklar under samma år. Då finner man enligt den danska statistiken öfver »Danmarks Varcindførsel og Udførsel i Aaret 1901» att, då under detta år utförseln af »landbrugets produkter og hjelpestoffer» uppgick till ett värde af 264 och en half millioner kronor, införseln samtidigt belöpte sig till ett värde af ej mindre än 142 millioner kronor.

Således måste denna Danmarks »häpnadsväckande export» reduceras till den riktiga siffran af 122,000,000 kronor; och detta är ju en vacker siffra i alla fall, men kan dock icke i fråga om ett sådant jordbruksland som Danmark kallas häpnadsväckande.

Granskar man emellertid närmare dessa exportsiffror för åren 1899—1901 eller just de lyckliga år, då majstillflödet var så stortadt i Danmark, så finner man visserligen att smörexporten, som år 1899 hade ett värde af 108,000,000 kronor, år 1901 stigit till ett värde af 122,000,000 kronor, allt efter afdrag af importen, hvilken ägde ett värde af omkring 10,000,000 kronor, och att värdet af äggexporten, likaså efter afdrag af motsvarande import, stigit från 15,500,000 kronor år 1899 till 19,500,000 kronor år 1901, men man finner tillika, att samtidigt fläskexporten gått tillbaka, ity att denna, som år 1899 utgjorde 72,000,000 kilogram, år 1901 belöpte sig till endast 60,500,000 kilogram. Och tager man vidare i betraktande säljbart kött och fläsk tillsammans, så finner man, att exporten däraf i rundt tal uppgick år 1899 till

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*

(Forts.)

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*
(Forts.)

105,500,000 kilogram, men år 1901 till endast 89,000,000 kilogram. Af dessa siffror synes sålunda oförtydligt framgå, att man i Danmark icke längre kan tala om något framåtgående på detta område, utan synes redan hafva nått kulmen. Och samtidigt finner man, att majsimporten, som utgjorde 450,000,000 kilogram år 1899, år 1901 utgjorde 300,000,000 kilogram. Således följa med den större majsimporten större produktion och större export, men äfven sämre pris; ty af denna statistik, som jag nu åberopat, framgår oförtydligt, att med den ökade exporten af fläsk till England hafva ock prisen sjunkit.

I afseende å denna fläskexport, som ju är den, herr jordbruksministern mest ömmar för, måste jag här anföra några uttalanden, som bekräfta riktigheten af mina åsikter i den delen. Ar 1899 tillsattes en kommission af den danska finansministern med uppgift att taga i öfvervägande och utlåta sig öfver den frågan, huruvida tullskydd för landtbruksprodukter kunde antagas komma att gagna det danska landtbruket i allmänhet och, i sådant fall, på hvilket sätt ett dylikt skydd skulle genomföras. Denna kommission afgaf sitt utlåtande den 3 oktober 1900. Kommissionen bestod af 10 ledamöter, af hvilka flertalet, nämligen sju, föreslog tull å jordbruksprodukter. Mindretalet — 3 ledamöter — föreslog dels tull å spannmål och utförselgodtgörelse för förädlade jordbruksprodukter, dels ock införseltull å förädlade jordbruksprodukter. Båda förslagen afsågo att reglera exporten så att, icke såsom nu, det ena året en stor mängd kött och fläsk kastas in på den engelska marknaden till fallande priser, det andra året åter exporten afsevärdt sjunker. Jag ber nu om ursäkt för att jag, oakadt jag ej kan rätt uttala det danska språket, för herrarna uppläser, hvad denna kommission å sid. 55 i sitt betänkande säger: »Hvad Spøragsmaalet om en Told paa Majs til *Foderbrug* angaar, er indenfor Flertallet følgende Betragtninger komne til Orde: Vort Landbrug anvender for Tiden meget store Mængder Majs til Opfodring. Hvad der anvendes heraf til Heste og til Kvæg, er sikkert godt anvendt, medens Fordelagtigheden for Landbruget i dets Helhed af den overordentlig stærke Benyttelse af Majs som Foder for Svin sikkert er højst tvivlsom. Forsøgslaboratoriets Fodringsforsøg have godtgjort, at Benyttelsen af Majs ved Fedningens Slutning er uheldig for Flæskets Kvalitet, men desuagtet anvender sikkert Praxis i vid Udstrækning Majs under hele Fedningsperioden, hvad der indvirker uheldigt paa det danske Flæsks Kvalitet. Skulle vi imidlertid staa os i den Konkurrencekamp, der Aar for Aar bliver haardere og hedere paa det engelske Marked, og navnlig da i Konkurrencen med Kanadas ærtfedede Svin, da maa vi gjøre Alt for at hæve Flæskets Kvalitet og inskrænke Benyttelsen af et Foderstof, der som Majsen kan modvirke Bestræbelserne for at forbedre Kvaliteten. Men endnu mere betænkelig end Majsens Indflydelse paa vor Flæskeproduktions

Kvalitet er dens Indflydelse paa produktionens Kvantitet. Det skyldes i særlig Grad Majsens, at vi ere komne ind paa den vældige masseproduktion af Flæsk, der strax forceres, naar Majsens falder i pris. Men denne enorme og saa at sige stødvise produktion af Flæsk bevirker, at vore engelske Markeder til Tider overfyldes med dansk Flæsk, hvad der atter medfører stærke prisleiløb og stor Usikkerhed i vor Svineavl». Jag har velat åberopa detta såsom en bekræftelse på hvad jag nyss yttrade. Och huru har det gått, mina herrar, med Danmarks egna spannmålsslag under tiden för denna storartade majsimport? Jo så, att medan år 1880, då majsinförseln ännu var mycket obetydlig, det var en *merutförsel* af hvete, råg, hafre och korn af 229,000,000 kilogram, hade man år 1901 kommit till en *merinförsel* af 227,000,000 kilogram.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

Huru förhåller det sig vidare i verkligheten med den danske jordbrukarens ställning, hvarom så lysande skildringar lämnats? Svaret äfven på denna fråga finner jag i detta samma betänkande af den 3 november 1900. Nyss citerade jag ett uttalande af kommissionens flertal; jag skall nu återgifva ett uttalande af kommissionens mindretal. Sedan det nämnts såsom en allmänt erkänd sak, att under loppet af de två sista årtiondena skett en betydande tillbakagång i afseende å landtmännens såväl förmögenhet som inkomster, och i fråga om förmögenheten lämnats den upplysning, att enligt den officiella statistiken priset på ett tunnland hartkorn fallit med omkring 20 procent, under det samtidigt en stark nedgång skett i priset på de af landmännen afyttrade produkter och såväl denna omständighet som de stegrade arbetskostnaderna minskat utsikterna till förtjänst, anföres följande: »Det vil heraf ses, at saavel Landmændenes Formue som Indtægt i den sidste Snæs Aar har været saa stærkt nedadgaaende, at næppe noget andet Erhverv vilde have været i Stand til at taale en saadan Overhaling uden at blive økonomisk knust, og naar dette ikke allerede er sket med de danske Landmænd i større Udstrækning, da er dette væsentlig begrundet dels i yderligere forøget Flid og Dygtighed blandt Landmændene, dels i, at der fra tidligere, bedre Tider er opsparet en Kapital, der til en Tid har kunnet dække den framkomne Underbalance, dels i at Landmændene have kunnet gøre sin i Ejendommen endnu indestaaende Kapital flydende ved yderligere optagelse af Laan, og endelig i, at Landmandsstanden som Helhed uden Hensyn til Tidens Fordringer har økonomiseret i deres hele Levevis i Modsætning till de andre Samfundsklasser der ikke have lidt under et saadant Tryk. Hvor en eller flere af disse Faktorer ikke have været virksomme i nogenlunde Udstrækning, der har det endelige Resultat været givet: de paagældende Landmænd have maattet ligge under i den «økonomiske Kamp».

Häraf framgår således oförtydbart, att de danska jordbrukarna ej kunna rosa de nuvarande tiderna oaktadt denna väldiga majsimport.

Se vi sedan på Danmarks handelsbalans, huru ställer sig

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*
(Forts.)

saken då? Jo så, att under åren 1891—1895, då majsimporten belöpte sig till i medeltal 138,000,000 kilogram, underbalansen utgjorde 84,700,000 kronor, men att under åren 1899—1901, då majsimporten utgjorde i medeltal 777,000,000 kilogram, underbalansen uppgick till i medeltal 123,000,000 kronor.

Af hvad jag nu anfört torde tillräckligt tydligt framgå, att den tullfria majsimporten till Danmark ingalunda lämnat sådana gynnsamma resultat, hvarken för jordbrukaren eller staten, som förmenas i den kungl. propositionen. Om nu emellertid Riksdagen skulle vara villig att borttaga majstullen, ber jag att få i korthet angifva, hvad resultatet däraf skulle bli. Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet talar särskildt om de fördelar, som häraf skulle följa för ägg- och fläskproduktionen. Hvad nu äggproduktionen beträffar, är jag ense med utskottet om betydelsen för frågans belysning af det fodringsförsök med två lika stora flockar höns och kycklingar, som meddelas uti den af utskottet åberopade danska boken, med hänsyn till att herr statsrådet i sitt tal om äggproduktionen aldrig berört dennas kvalité, utan endast dess kvantitet. Af nämnda bok framgår, att fodringsförsöket lämnat det resultat, att den grupp som fodrades med starkt ägghvitehaltigt foder lade under försökstiden 79 ägg, då däremot den grupp, som fodrades hufvudsakligen med majs lade under samma tid endast 26 ägg, visserligen de sist nämnda med större gulor och mera välsmakande, än de förstnämnda, som till och med påstods smaka illa, väl beroende på, huru stora finsmakare de voro som dömde i saken. I sammanhang härmed vill jag omnämna, att förstnämnda gruppens kycklingar, således de som ej fodrats med majs, ökade sig fortare i vikt och lämnade finare kött, än den majsfodrade gruppens kycklingar. Jag vågar påstå, att utskottets uttalanden häruti ej kunnat gendrifvas och att utskottet ärligt relaterat innehållet af den danska boken, som finnes här i min hand, tillgänglig för den, som vill taga del af dess innehåll.

Beträffande fläskproduktionen så säges, att den tullfria majsimporten skulle åstadkomma en ökad fläskproduktion. Ja, det tror jag nog, men hvad blir resultatet häraf? Jag behöfver ej orda mycket därom, då utskottet så utförligt redogjort för den saken — följderna skulle blifva en massproduktion, som tryckte ned prisen inom landet, till men i synnerhet för de många små jordbrukare, hvilka nu med användande af egna inhemska sädesprodukter producera fläsk. På den förespeglade stora ökningen i exporten tror jag ej. Sjunkande pris i England till följd af ökad tillförsel komme nog att motverka denna.

Man kan ju för öfrigt, utan att borttaga majstullen, komma till det resultat, som jordbruksministern afser att vinna. Här finnas en hel del preparat af majs, såsom glutenfoder, majskakor och majscli. En representant i denna kammare har sagt mig, att han användt dylika preparat vid gödning af svin och funnit

detta fördelaktigt. Glutenfodret är ett utmärkt foder för mjölkkor och äfven praktigt för höns. I den af mig nämnda boken redogöres just för några försök i sådant hänseende. Man behöfver således ej för att nå goda resultat vid gödning och äggproduktion taga till den råa majs. Man kan i stället använda dessa preparat, som äfven i Danmark blifvit beaktade och hvilka icke i pris ställa sig nämnvärdt högre än den oförädlade varan.

En sak, som vidare är att beakta, är den, att, oakadt herr jordbruksministern bestrider det, majs. den torde komma att konkurrera med kornet vid brygd. Det är redan af utskottet påpekadt, hvilken stor kvantitet majs, som i Danmark användes för brygd af skattefritt öl. Kungl. Maj:t har nu till denna Riksdag framlagt förslag, att majs ej skulle få här användas till skattepliktigt öl utan blott för det skattefria ölet; och denna brygd ansåges så obetydlig, att det ej kunde inverka på kornodlingen i dess helhet. Jag vill då påpeka, att enligt de i maltskattekommitténs utlåtande meddelade tabeller år 1897 vid svagdricksfabrikationen i Sverige användts malt efter 149,000 tunnor korn, motsvarande 70,000,000 kilogram. Men nu vet man också, att i den kungl. propositionen är förbjudet att använda sacharin. Detta blir då en ytterligare anledning för svagdricksfabrikanterna att använda majs, ty denna innehåller det sötämne, som är behöfligt. Enligt hvad jag hört uppgifvas från fullt tillförlitligt håll, skulle man kunna tillsätta 70 procent majs till 30 procent malt vid svagdricksbrygd. Nu vet man, att svagdricksbrygden uppmuntras och det med rätta, hvarför det kan väntas en kolossal utveckling på det området. Kan man då vänta, att våra bryggare här i Sverige icke skulle begagna sig af denna tullfria majs likaväl som bryggarna i Danmark. Jag är därför fullt öfvertygad, att här ligger en stor fara för den svenska maltkornsodlingen. Så i afseende på stärkelsefabrikationen hafva ju petitioner inkommit, som framhålla faran för potatisodlingen af en tullfri majsimport.

Men hvad som dock är det betänkligaste i hela denna sak, är det skadliga inflytande, som den tullfria majsimporten skulle få i konkurrensen med vår brödsäd. Herr jordbruksministern för i det afseendet ett resonnement, som jag ber att få uppläsa och som möjligen herrarne förstå, men som är mig obegripligt. Han säger nämligen, bland annat:

»Den uppfattningen slutligen, att majstullen skulle verka som skyddstull för råg- och hveteodlingen, kan jag på intet sätt dela. Så skulle visserligen vara förhållandet, om majs kunde såsom människoföda ersätta råg eller hvete och hela vårt behof af brödsäd producerades inom landet, men så länge importöfverskottet af ifrågasvarande sädeslag uppgår till nära 300 millioner kilogram, kan en uppblandning af majs mjöl i råg- eller hvetemjöl — förutsatt att den konsumerande allmänhetens smak underkastade sig ett dylikt

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

försök — ej verka till skada för den inhemska odlingen utan blott till minskning af den alltför stora råg- och hveteimporten».

Ja, det där om smaken, som herr statsrådet talar om, vidrördes också från stockholmslänsbänken för ett par år sedan. Men hvarför skulle vi ej i Sverige kunna vänja oss vid att äta majsblandadt bröd, liksom man gör i Frankrike, Italien, Spanien och Amerika? Och för min del kan jag ej förstå, att icke tullfri införsel af utländsk spannmål till uppblandning med vår egen spannmål skulle menligt inverka å prisen för denna senare. Det måste väl dock alltid i någon mån inverka.

Men jag skall be att få påpeka det betänkliga i saken från en annan sida — det kan ej hjälpas, att jag måste besvara herrarna med ännu litet statistik, men härmed skall det snart vara slut. Jag har gått till den officiella statistiken för år 1901 och där funnit att, då jag beräknar att en hektoliter hvete väger 75,8 kilogram och en hektoliter råg 72 kilogram, resultaten blifva följande: Hveteproduktionen inom landet utgjorde år 1901 1,518,800 hektoliter, motsvarande 115,125,040 kilogram. Rågproduktionen utgjorde samtidigt 7,789,600 hektoliter, motsvarande 560,851,200 kilogram. Produktionen var således i rundt tal af hvete 115,000,000 kilogram och af råg 560,000,000 kilogram. Importen utgjorde i rundt tal af hvete, 176,000,000 kilogram och af råg 49,000,000 kilogram. Man kommer således till en konsumtionssiffra för hvete af 290,000,000 kilogram och för råg af 610,000,000 kilogram. Nu är det inom utskottet oförtydligt ådagalagdt, att ett smakligt bröd kan erhållas af mjöl af hvete och råg, hvori 20 procent majs mjöl ingått; det har äfven visats godt rågbröd af mjöl med tillsats af 30 procent majs. Jag kommer då till följande resultat beträffande år 1901 därest majsen detta år varit tullfri. Konsumtionen af råg = 610 millioner kilogram majs, med användning af 20 procent majs i stället för råg, eller 122 millioner; skulle rågätgången minskats till 488 millioner. Då den egna skörden utgjorde 560 millioner kilogram, skulle man kommit därhän att 72 millioner kilogram saknat användning. Med hvetet hade förhållandet ställt sig något annorlunda, enär af detta sädeslag vi ej producera hvad som behöfves. En tullfri införsel af 58 millioner kilogram majs hade dock tydligen nedsatt värdet å det inhemska hvetet. En inskränkning i rågodlingen och en prisreduktion å såväl råg som hvete torde därför gifvetvis vara att motse, därest den kungl. propositionen bifalles.

Ja, säger någon, men denna fara är ej så stor; icke komma vi att äta majsbröd. Ja, kanske icke herrar stockholmare, men på landet. Där nästan uteslutande hembrodsbakning äger rum, där kommer man nog icke att underlåta begagna sig af majs. Det är ju alldeles gifvet, att kvarnägarna på detta vis inbjudas till att använda majsen, desto hellre som i den kungliga propositionen ej finnes något nämndt om borttagande af tullen å den

malna majs — denna skulle fortfarande kvarstå. Om herrarne betänka, huru ofta här redan klagats öfver den ofördelaktiga proportionen mellan de hittillsvarande tullarne å spannmål och mjöl, kan man tänka sig, hurudant förhållandet skulle blifva, då på detta sätt disproportionen komme att än ytterligare ökas. Och i strid mot hvad herr statsrådet uppgaf, vågar jag påstå, att majs redan har användts vid förmalningar här i Sverige, om också möjligen ej under de sista åren på grund af inträdd prisstegring. Och detta är ej heller underligt, då man vet, att majs lämnar så mycket högre utbyte än andra sädeslag. Enligt officiellt mig lämnadt intyg var det från landsorten i utskottet förevisade brödet, som ej var färskt, som herr statsrådet antydde, utan ett par dagar gammalt, bakadt af majs, som vid förmalningen lämnade öfver 90 procent prima mjöl, under det att, såsom herrarne veta af gällande bestämmelser om tullrestitution för spannmål, mjölutbytet af 100 kilogram råg beräknas till $66 \frac{2}{3}$ kilogram och 100 kilogram hvete till 75 kilogram. Vid sådant förhållande torde det ej kunna betvivlas att, om tullen å majs borttoges, man oförtöfvadt skall börja använda denna vara i vidsträckt grad till förmalning. Man kan tänka sig, hvad resultat skall bli — här finnes ju i Sverige ingen kontroll i sådant hänseende, intet förbud mot användande af majs — och ett sådant skulle ej heller jag vilja hafva. Om jag däremot läser exempelvis den tyska näringslagen, så talar den om mjöl af korn, hvete, hafre och råg — användande af majs i mjöl är en förfalskning. Och oafsedt detta skulle säkerligen ej heller i Tyskland komma i fråga att använda sådant mjöl, enär där ej existera några hembagerier, som lättare kunna använda dylik vara än de stora bagerierna.

Komma vi så till den finansiella sidan af saken. Vi veta, att finansministern går med ljus och lykta och letar efter, hvar han skall få skatter nog till de ökade utgifterna. Han har nu antagit, att borttagandet af denna tull skulle vålla en minskning i statsinkomsterna af allenast 500,000 kronor. Enligt de siffror, till hvilka jag kommit och hvilkas riktighet jag tror vara obestriddig, blir nog resultatet ett helt annat. Endast tullfrihet för den majs, som kommer att införas för blandning med brödsäd, torde medföra en minskning å millioner. År 1901, skulle efter min nyss meddelade beräkning denna belöpt sig till 6,500,000 kronor i rundt tal. Det är ingenting att skratta åt, detta, mina herrar; ty det kommer nog att visa sig, att mina beräkningar slå in, om så olyckligt skulle hända, att den kungliga propositionen bifalles.

Märkligt är ju äfven att, såsom ock af utskottet påpekats, alla länder, som hafva tull å spannmål, äfven hafva tull å majs. Dessa länder hafva angifvits i utskottsbetänkandet; men jag ber att få tillägga ett land, som där ej upptagits, nämligen Amerika — just majsens hemland. I åtskilliga andra länder ser man majs-

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*

(Forts.)

Ifrågasatt tullfrihet för omalen majs.
(Forts.)

tullen följa rågtullen: i Spanien har man en tullsats af 4,40 pesetas för 100 kilogram råg och samma tullsats för majs; i Tyskland har man enligt den nya tulltaxan för både råg och majs en tullsats af fem riksmark; i Frankrike lika tullsats 3 francs för råg och majs. Hvarför skulle då Sverige vara det enda protektionistiska land, som bröte mot denna regel? Det kan jag ej förstå.

Jag ber att få erinra om, hvad herr statsministern för några dagar sedan yttrade i denna kammare, då fråga var om stämpel-skatten. Statsministern nämnde att uti en del af honom uppgifna länder stämpel-skatten var högre än hos oss och frågade, hvarför vi ej skulle följa exemplet. »Ingen lär väl», sade han, »kunna underkänna erfarenheten och kapaciteten hos finansförvaltningarne i flertalet af dessa länder». Ja, jag säger detsamma som herr statsministern, ingen lär väl kunna underkänna erfarenheten och kapaciteten hos finansministrarne i alla de af mig nämnda länderna.

Af hvad jag sagt torde framgå, att min öfvertygelse är den, att, om den kungl. propositionen skulle antagas, detta vore till stor skada för landet i dess helhet. Jag tror att, såsom utskottet i slutet af betänkandet anför, följderna af borttagandet af tullen å omalen majs skulle

förringa det skydd, som genom spannmålstullarne bereds den svenska jordbruksnäringen,

åstadkomma nedtryckning af priserna å flera viktiga jordbruks-alster och därigenom förorsaka rubbningar i det svenska jordbrukets utveckling,

samt slutligen medföra en afsevärd förlust för statsverket genom minskade tullinkomster.

Jag tillåter mig vädja till herrar jordbruksprotektionister i denna kammare att — om någon skulle af hänsyn till någon fördel för vissa delar af landet vara benägen att godkänna den kungl. propositionen — ej fränse de nackdelar, som därigenom skulle drabba andra landsändar. Till herrar industriprotektionister behöfver jag icke vädja, men jag tager mig friheten göra detta till herrar status-quo-män. Jag vet, att det finnes många ledamöter af denna kammare, som icke varit med om införandet af spannmålstullarne men som förklarar sig icke vilja rubba det bestående. Jag vädjar till herrarne att stå fast vid denna ståndpunkt. Jag tillåter mig slutligen att vända mig till samtliga kammarens ledamöter, under påpekande af de finansiella betänkligheterna. För så vidt det är riktigt — och jag tror, att jag däri har rätt — att statskassan, om den kungl. propositionen antages, kommer att årligen gå miste om millioner i inkomster, frågar jag herrarne: hvarifrån skola vi taga medel till bestridande af de växande utgifterna? Vi kunna icke komma ifrån dessa utgifter, ty vi hafva varit med om att besluta rörande de ändamål, för hvilka de krävas. Genom indirekt beskattning? Jag tror att det numera ej är så lätt att härtill vinna Andra Kammarens bifall. Man kommer nog

att tillgripa den direkta beskattningen, och fastän jag i viss mån icke vill underkänna denna skattreforms lämplighet, hemställer jag, om det kan vara lämpligt att under förhandenvarande förhållanden utvidga densamma, helst som det skulle ske genom antagande af en regeringsproposition, som strider mot flertalets af landets jordbrukareintressen.

Ifrågasatt tullfrihet för omalen majs.
(Forts.)

Jag tager mig friheten, herr grefve och talman, att yrka bifall till bevillningsutskottets betänkande.

Friherre De Geer: Herr talman, mina herrar! Den senaste ärade talaren tyckes, lika väl som bevillningsutskottet, hafva en mycket låg tanke om majsens värde såsom fodermedel. Denne talare har åberopat danska auktoriteter till stöd för sin åsikt; jag skall i stället be att få åberopa en svensk auktoritet, som, efter hvad jag tror, måste erkännas vara mycket god.

De af herrarne, som äro jordbrukare, veta, att vi här i landet hafva en stor svinuppfödninganstalt, som är utomordentligt väl skött och som torde kunna kallas för en mönsteranstalt, nämligen den i Svalöf. Den äges af ett bolag, som kallas Per Bondessons landbruksaktiebolag. Erfarenheten från detta storartade etablissement bör således vara mycket värdefull. Nu har helt nyligen en delägare i detta bolag, herr Bonde Bondesson, till allmänhetens tjänst utgifvit ett större arbete i svinskötsel, kalladt »handbok i svinskötsel»; vid vissa delar af arbetet har en veterinär biträdt. Denna bok är tryckt år 1902 och således icke i någon mån föråldrad.

Författaren säger till en början i inledningen, att svinskötseln, om den rationellt bedrivnes, är en synnerligen lönande näring, men han beklagar, att den hittills i Sverige har varit så godt som i lägervall, och en af orsakerna härtill anser han vara, att man icke haft tillgång till majs. I boken genomgår han mycket noggrant alla de olika fodermedel, som användas för svin, och när han kommer till majsen, säger han: »Detta utomlands, hufvudsakligen i Nord-Amerika, producerade sädesslag är ett utmärkt foder för svin och som egentligt gödningsfoder betraktadt, det *bästa* förekommande. Öfverallt i hela världen, där svingödning bedrivnes i stort, ingår majsen som fodermedel, och i Nord-Amerika utgör den det hufvudsakliga råmaterialet för fläskproduktionen. — — — I vårt land har majsen, tack vare tullen därpå, ej fått den betydelse för svingödningen, som med rätta tillkommer densamma». Ett mera ampelt erkännande från kompetent håll af majsens betydelse kan man icke gärna få.

Jag vill tillägga, att i boken talas vidare om dessa af föregående talare omnämnda majspreparat, särskildt majsekli eller glutenfoder; därmed hafva på Svalöf anställts försök, hvilka utfallit fördelaktigt.

Hvad skall man då med majs, säga herrarne, man kan ju

*Ifragasatt
tullfrihet för
omulen majs.
(Forts.)*

använda preparat i stället. Dessa preparat lida emellertid af två fel: dels äro de i verkligheten dyrare än majsens, om man nämligen icke allt för mycket fäster sig vid de beräkningar af fodervärdet, som fabrikanterna skicka ut, dels äro dessa preparat — liksom alla importerade utländska fodermedel, såsom oljekakor, kli och sammansatta fodermedel — af beskaffenhet att lätt kunna förfalskas. Herrarne känna hvilken klagan det är öfver dessa utländska fodermedel. Genom kemiska analyser och mikroskopiska undersökningar kunna ju förfalskningar påvisas, men huru ofta underlåtes icke detta, särskildt af de mindre jordbrukarne. De få ofta för dyrt pris köpa en föga värdefull vara. Med majsens är det ett annat förhållande, och det är dess största förtjänst: den kan absolut icke förfalskas. Man kan få en vara af mer eller mindre god beskaffenhet, men det kan hvar och en själf se och bedöma. Köper man majs, så vet man åtminstone hvad man får.

Detta är af särskild vikt just för de mindre jordbrukarne. De hafva nu snart sagdt öfver allt i landet andelsmejerier, dit de lämna sin mjölk. De få tillbaka skummjölken, hvilken de med stor fördel kunna använda till svingödning, om nämligen de hafva något lämpligt kraftfoder vid sidan däraf. Skola de drifva upp sin mjölkproduktion, hvilket torde vara det enda sättet att få jordbruket mera afkastande och intensivt, så behöfva de använda det mesta af sin säd till korna; kunde de köpa majs till hjälp åt svinen, så vore detta otvifvelaktigt för dem en stor fördel.

I fråga om majsens såsom hönsfoder har utskottet uttalat sig ganska ofördelaktigt. Detta har emellertid redan blifvit bemött af herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet. Utskottet tyckes dessutom alldeles hafva förbiset, att hönsen duga icke blott att värpa ägg, de duga också att ätas, om nämligen det finnes kött på dem och de icke bestå af blott skinn och ben. Vid rationell hönsskötsel kan man, som bekant, icke använda en höna längre tid än två år; sedan lönar det sig icke längre att behålla henne för äggläggning, utan hönan måste slaktas och användas. Omsättningen i hönsgårdarne är således mycket stor. Huru går det nu till här i landet? Man säljer de utmagrade hönsen och får dåligt betalt för dem. Här i Stockholm vill man knappast köpa sådana höns; man köper i stället ryska höns, som äro väl gödda och goda att äta. Om man tillhandahölle hönsgårdarne ett så billigt gödfoder som majs — och att det är utmärkt till hönsgödning, har jag icke hört någon bestrida — så skulle man otvifvelaktigt göra hönsskötseln mera räntabel, och det är något, hvarefter vi böra sträfva så mycket som möjligt.

Vi försöka ju här att vidtaga alla möjliga åtgärder för att upphjälpa det mindre jordbruket och få det mera intensivt. Jag tror att ett riktigt led uti dessa åtgärder vore majsens frigifvande.

De anmärkningar, som gjorts rörande olägenheterna af tullens borttagande, hafva redan blifvit af herr statsrådet bemötta; jag

behöfver sålunda icke trötta kammaren med att inlåta mig på denna sida af saken. Den enda tänkbara olägenhet, som jag kan finna, är konkurrensen med brödsäden. Naturligtvis kommer folk att äta något majs, men att detta majsätande skulle kunna antaga sådana dimensioner, att det upphäfde spannmålstullarnas verkan som skydd för den inhemska odlingen af hvete och råg, kan jag icke tänka mig. Vi importera mellan 3—400 millioner kilogram brödsäd, och icke kan man komma att äta så mycket majs, att denna import skulle upphöra. Och för öfrigt, mina herrar, dessa tullar äro skyddstullar och kunna såsom sådana godkännas, men jag har icke hört någon vilja försvara dem som finanstullar. Gå statens inkomster ned på detta område, så finnas andra tullar, som äro bättre som finanstullar. Jag yrkar bifall till Kungl. Maj:ts proposition.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*
(Forts.)

Herr Cavalli: Jag har under de många år, jag fungerat såsom ordförande i bevillningsutskottet, mången gång här i kammaren haft svårighet att försvara bevillningsutskottets betänkanden, men jag har aldrig förr än i dag med verklig ledsnad tagit till orda för bevillningsutskottets hemställanden. Då jag säger detta, är ledsnaden så mycket större, som jag måste vända mig mot en af mig med personlig vänskap och stor aktning omfattad man, nämligen chefen för jordbruksdepartementet. I det anförande, som han hade till försvar för propositionen, yttrade han sig om bevillningsutskottets betänkande i sådan form och på sådant sätt, att jag icke rätt visste, om jag var här i kammaren eller om jag läste något sådant lättare anförande om utskottets betänkande, som är vanligt, då en fråga icke bedömes med det allvar, som den förtjänar. Han sade, att bevillningsutskottets betänkande väckte löje, att det innehöll ammsagor och svepskäl. Herr statsråd! Jag har skrifvit under betänkandet, jag ikläder mig författareansvaret för detsamma, och jag gör det med så mycket större glädje, som jag vågar påstå — och i detta afseende vädjar jag till en hvar i kammaren, vänner och motståndare — att betänkandet med lugn och oväld redogör för den föreliggande frågan och således fördelaktigt skiljer sig från det uttalande om detsamma, som fälldes från statsrådsbänken.

Det uttalades vidare, att det var med mycken tvekan som denne statsrådsledamot för sin del tillstyrkte framläggande af denna proposition emot den kompakta majoriteten i denna kammare. Jag har verkligen trott det också, och om något skulle rubba min tro, vore det det anförande, som hölls till försvar för propositionens framläggande.

Mina herrar! Det är en känd sak, att ingen fråga, som hittills förelagts denna Riksdag, har omfattats med så mycken uppmärksamhet som den proposition, om hvilken bevillningsutskottets nu föredragna betänkande handlar. Frågar man sig,

Ifrågasatt tullfrihet för omalen majs.
(Forts.)

hvar anledningen till detta kan ligga, då det gäller en tullfråga — frågor som nu sedan många år tillbaka icke längre äga aktualitetens intresse — så finner man förklaringsgrunden dels i den ordning, hvori denna fråga bragts under Riksdagens pröfning, dels ock i innebörden af de för densamma anförda motiv, dels ock i vikten och betydelsen, i flera riktningar, af frågan själf.

Under de öfverläggningar, enskilda och offentliga, som hittills hållits i denna fråga, har jag vid mer än ett tillfälle hört klander uttalas mot regeringen, därför att regeringen framlagt proposition i en fråga, hvori Riksdagen ensam har beslutanderätt. Det är så långt ifrån att jag deltagar i detta klander, att jag tvärtom håller regeringen räkning för att den framlagt detta förslag — fastän det, fem gånger i Riksdagen väckt under de senaste sju åren, städse af Riksdagen afslagits — då nämligen regeringen, med sin skyldighet att följa näringarnas intressen och att lyssna till näringsidkarnes önskningsar och behof, ansett en närings tillbakagång kunna häjdas genom nedsättning af en tullsats; men jag förutsätter, att regeringen vid fullgörandet framdeles af sin plikt i berörda hänseende icke kan underlåta att, liksom den nu af eget initiativ föreslagit en tullnedsättning, äfven föreslå erforderliga tullförhöjningar för bevarande och upphjälpande af andra näringar, och jag skulle därtill våga uttala den förhoppningen, att då måtte väljas mindre omtvistade frågor än denna.

Detta om formen. I fråga om innebörden af motiveringen får jag i annat sammanhang tillfälle att tala.

Då jag nu går öfver till realiteten af frågan, så mötes jag i statsrådsprotokollet genast af det uttalandet utaf en statsrådets ledamot, att det är hans fulla och fasta öfvertygelse, »att ett billigare pris på majs i väsentlig grad kan verka till höjandet af produktion af de jordbruksnäringens alster, hvartill vårt lands läge och klimatiska förhållanden hänvisa». Så står det i statsrådsprotokollet, och det är så långt ifrån att jag fränkänner detta protokoll auktoritet i denna fråga, att jag tvärtom gärna erkänner dess auktoritet, men jag medgifver för ingen del, att detta protokoll är den enda auktoriteten i frågan. Vi hafva i bevillningsutskottet, vi hafva i kamrarne, vi hafva under andra öfverläggningar om denna fråga hört jordbrukare, hört personer, hvilka till hufvudsakligaste del eller uteslutande lefva af sina jordbruks afkastning och som sysslat med jordbruk i alla sina dagar, lifligt och tydligt förklara, att det för närvarande skulle för jordbruket vara en olycka, om majstullen afskaffades. Borde icke detta faktum vara nog för att i denna, liksom i andra tvifvelaktiga frågor, icke handla, d. v. s. låta bero vid nu gällande tullsats?

Men det finnes andra, mycket mera reella skäl för ett sådant förfaringsätt. Det är ett faktum, att i det län, som jag har äran representera — och här närvarande länskamrater till mig kunna vitsorda riktigheten af den uppgift jag går att lämna — efter

framläggandet af propositionen om borttagandet af tullen på omalen majs det för närvarande är omöjligt att till något så när drägligt pris sälja fodersäd. Ett sådant enkelt, ur verkligheten hämtadt exempel har mycket större beviskraft, än ett förklarande, huru ärligt och uppriktigt menadt det än må vara — och därom hyser jag icke något tvifvel — om en full och fast öfvertygelse rörande hvad som kan komma att inträffa.

Mina herrar! Från regeringen har kommit icke *en* proposition, det har kommit två. De äro af regeringen satta i oskiljaktigt samband med hvarandra. Den ena är, som det heter i statsrådsprotokollet, väckt under förutsättning af bifall till den andra. Hvad innehåller då den andra propositionen, som behandlas i nästa nummer af bevillningsutskottets betänkanden? Jo, den innehåller ett förslag därom, att, om majstullen borttages, viss skatt skall äsättas brännvin, som tillverkas af utländsk majs och vissa andra utländska produkter. Detta förhållande ådagalägger såsom ett alldeles obestriddigt faktum, att regeringen dock har erkänt, att jordbruket, åtminstone på vissa håll, skulle få skada af den framlagda propositionen om majstullens borttagande och att sålunda den senare propositionen utgjorde en kompensation för de olägenheter, som komma att uppstå. Nåväl, huru har denna kompensation blifvit bedömd? Huru har dess värde uppskattats? Jag talar nu icke om oss oförbätterlige, som afstyrkt hela propositionen, utan jag talar om de tio män i bevillningsutskottet, som reserverat sig mot bevillningsutskottets betänkande och som jämväl reserverat sig mot afstyrkandet af den andra propositionen. Jag vill ställa en fråga till kammarens ledamöter: hafva herrarna läst dessa reservationer? Om I gjort det, torden I hafva funnit, att ingen af dessa, ingen af reservanterna, vare sig protektionist eller frihandlare, kunnat godkänna tillräckligheten af den utaf regeringen föreslagna kompensationen. Man tager den, men man fordrar annat dessutom, i olika riktningar. Icke ens de, som hysa den mest välvilliga uppfattning om dessa propositioners verkningar, finna dem således i och för sig tillfredsställande, utan kräfva ett tillägg.

Den statsrådsledamot, som här yttrat sig, anförde, att hvad svagdricksbryggerierna beträffade, kunde äfven för dem stadgas förbud mot användandet af majs vid tillverkningen af svagdricka. Ja, mina herrar, om man följer detta ut i ledningarna, om man följer det i alla utgreningar, så möter man förbud, hinder och nya förbud i alla riktningar. Ådagalägger icke detta ensamt onaturligheten af en sådan lagstiftning? Ar det så, att majstullen kan afvaras, må den då afvaras, men verkningarna af dess afskaffande må icke visa sig på det sätt, att vi komma in på besynnerliga afvägar i lagstiftningen. I ären nog lyckliga, mina herrar, att icke hafva behöft granska det lagförslag, som i förvarande hänseende föreligger. Detta förslag visar ännu mer, huru många svårigheter, besvär och trassel detta skulle medföra. Jag

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*

(Forts.)

tror, att de män af samhällsställning, heder och anseende, som uti sitt jordbruk haft anledning att drifva bränvinstillverkning, skulle efter denna lags sanktion betänka sig många gånger, innan de fortsatte med denna tillverkning.

Jag skall än vidare påpeka och erinra, att här är visadt att, äfven om majstullen borttoges, priset på världsmarknaden på majs i närvarande stund står så högt, att majs, äfven om den vore tullfri, väl komme att, såsom redan är visadt, nedtrycka priset på fodersåd här i landet, men likväl icke skulle kunna med afsevärd fördel för tillfället hit i landet införas. Hvarför då förslag därom just nu?

Sammanfattningen af hvad jag nu sagt är den, att det viktigaste och mest bestämmande skälet — själfva kardinalskälet — för propositionen i fråga om majstullens afskaffande icke kan hämtas från önskvärdheten att *nu* hjälpa landtbruket, utan de få sökas annorstädes. Hvar söka dem? Jo, de återfinnas utan svårighet i det af mig omförmälda statsrådsprotokollet, där en ledamot af statsrådet, med instämmande af statsrådets öfriga ledamöter, förklarar, »att ett envist fasthållande af en tullsats, af hvilken jordbruket tillskyndas en betydande förlust, mera är ägnadt att skada än att befästa det protektionistiska systemet». Och härmed äro vi, mina herrar, inne på den politiska sidan af saken, och i det sammanhanget skall jag, såsom jag förut antydde, taga upp innebörden af den motivering som är förebragt för propositionen.

Då jag första gången genomläste detta protokoll, föll det mig genast i ögonen, att affattningen i åtskilligt skiljer sig från den i dylika handlingar vanliga, och ett närmare studium af protokollet har icke ändrat den uppfattningen. Där står väl tullfrihet för omalen majs, men där står ock något mera, och ingen af kammarens ledamöter har behöft förstöringsglas för att läsa den skriften. Anförandena till detta statsrådsprotokoll innefatta icke endast den i sådana fall vanliga redogörande utredningen af den fråga som föreligger, rätt ofta åtföljd af omförmälade af utlåtanden och dylikt, utan de innehålla äfven uttalanden, som jag skulle vilja beteckna såsom ett inkallande under vapen af alla de troende, och jag har i detta afseende redan anfört ett ur protokollet hämtadt uttryck. Huru har nu denna appel utfallit, hvilka hafva inställt sig under fanorna, och hvilka hafva skänkt förslaget sitt understöd? Jo, visserligen några protektionister, däraf dock en del med tvekan, men skåden på hufvudmassan af kadreerna och I skolen finna rena och pålitliga frihandlare, förslaget har funnit sina ifrigaste förfäktare hos dem, som i öfverensstämmelse med sin ärliga och fullt berättigade öfvertygelse — det lider intet tvifvel — gjort allt hvad de kunnat för att hindra protektionismens införande i landet och som sedermera städe försvårat dess bibehållande och befastande. Borde ej ensamt detta faktum väcka eftertanke hos de protektionistiska vännerna till majstullens bort-

tagande och komma dem att frukta sina vänner -- fienderna äfven då de komma med skänker.

*Frågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*

(Forts.)

Och slutligen, mot hvilka är mobiliseringen af de förenade stridskrafterna riktad? Jo, mot oss stackars efterblifna protektionister, som icke vilja låta omvända oss till den såsom den enda rätta nu ansedda läran, och som icke lärt oss inse, att beståendet af det protektionistiska systemet utan tullfrihet för majs är omöjligt här i landet. Men, mina herrar, till dessa efterblifna protektionister hör jag, hos dem stannar jag, och jag lider hellre i deras led ett förkrossande nederlag, än jag, stödd på dem, som i tullpolitiskt hänseende i går voro våra fiender och i morgon åter skola vara våra fiender, går till en seger, som icke är och icke kan vara något annat än början till de sins emellan söndrade protektionisternas undergång.

Jag yrkar bifall till bevillningsutskottets betänkande.

Herr Dahlberg: Jag skall endast några ögonblick upptaga kammarens tid med anledning af ett par yttranden, som förekomma i utskottets betänkande och hvilka jag finner mig icke kunna förbigå.

Det står nämligen här på sid. 20 i betänkandet: »Det vill synas utskottet klart, att ett sådant förhållande skulle medföra en sänkning i priset på svensk brödsäd och att sålunda det skydd, som spannmålsproduktionen i vårt land åtnjuter, skulle förringas». Jag föreställer mig att, sådana förhållandena för närvarande äro i en stor del af landet, utskottet saknat anledning att söka motsätta sig en sänkning af priset på brödsäd, om sådan kunnat ske.

Den andra erinran, jag tillåter mig göra, är mot ett uttryck i utskottets betänkande på sid. 22. Där heter det: »Men det torde kunna med säkerhet antagas, att tullfrihet för majs skulle medföra anläggandet i hamnstäder af svinuppfödninganstalter i stor skala, med hvilka landtmännens produktion af fläsk ej skulle med framgång kunna täfva; och sålunda skulle äfven på detta område den ifrågasatta tullfriheten å majs träffa vårt lands jordbruk som ett hårdt slag». Jag skall tillåta mig erinra därom, att då fråga om fläsktull flera gånger förevarit, har utskottet härutinnan intagit en helt annan ståndpunkt än som finnes uttryckt i det nu upplästa sista yttrandet.

Jag har endast velat erinra härom, men utan att för öfrigt framställa något yrkande.

Herr statsrådet Odelberg: Jag begärde ordet med anledning af herr Cavallis uppträdande, och jag tackar honom för de vänliga ord han riktade mot mig i början af hans anförande. Jag vill dock upplysa den ärade ordföranden i bevillningsutskottet om att jag aldrig har kallat de skäl, som blifvit anförda i utskottets motivering, för »ammsagor». Jag har kallat de skäl, som gått man och man emellan, såsom att majsen icke skulle äga något

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*
(Forts.)

värde såsom foderämne, för ammsagor. Däremot har jag kallat bevillningsutskottets skäl för svepskäl, och jag har ytterligare anledning därtill efter det yttrande ordföranden i bevillningsutskottet här haft. Jag har icke på något vis blifvit vederlagd i mitt påstående, att majsen är ett ypperligt foderämne, hvilket i hög grad kan bidra till att göra produktionen af jordbrukets exportartiklar billigare, om den onaturligt höga tullen å detsamma borttages. Herr Cavalli har ej sett saken från den praktiska sidan, utan från högpolitisk, samt upprepat det gamla påståendet, att majs-tullen skulle vara en hörnsten i det protektionistiska systemet. Det bestrider jag, att den är, och jag har ock gifvit skäl därför.

Han har upplyst, att i Skåne skulle det under närvarande förhållanden, därför att man väntade sig att få majstullen borttagen, vara omöjligt att få sälja någon fodersäd. Kan man tänka sig möjligheten däraf, då vi under normala år måste importera betydande kvantiteter fodersäd, hvilka i år efter fjolårets dåliga skörd nog komma att taga ovanligt stora proportioner. Förhållandet är nog, att man spekulerat i hopp om höga priser på spannmål, och när förhoppningarne slagit fel, får den väntade tullfria majsen bära skulden.

Med anledning af den förste opponentens mot regeringens förslag, herr Bergendahls, anförande skall jag anhålla att få yttra några ord.

Herr Bergendahl började med att uppdraga en jämförelse med andra länder och sade: hvarför skola icke vi hafva majstull, när andra protektionistiska länder hafva sådan tull? Det är ej alldeles gifvet, att hvad som passar för det ena landet äfven skall vara lämpligt för det andra. Jordbruket bedrifves ej lika i alla länder, och hänsyn måste därför, vid bestämmandet af tull på jordbruksprodukter, tagas till den produktion, som bedrifves. Tyskland, som framdrogs såsom lämpligare exempel för oss än Danmark, har visserligen tull å majs, men äfven tull å hafre, hvilken hos oss är tullfri. Tyskland har ej någon nämnvärd export af förädlade jordbruksprodukter och behöfver ej därför sörja för att produktionen blir så billig som möjligt. För öfrigt är den tull som i Tyskland åsatts majs (hittills 2 mark hädanefter 4 mark pr 100 kilogram) betydligt lägre än tullen å öfriga sädesslag och till och med 2 mark lägre än tullen å hafre. Hvarför har man ej i det landet åsatt majs lika hög tull som hвете? Är man ej rädd för att få majs mjöl inblandadt i råg- eller hvetemjöl?

Herr Bergendahl talade om att utvecklingen i landet varit storartad under den tid, majsen varit belagd med tull. Ja, utvecklingen har fortgått en tid, så länge våra egna produkter räckt till, men sedan import af fodersäd i stor skala blifvit nödvändig, då har utvecklingen afstannat och tillbakagång till och med inträffat. Den tullfria majsen skall bidra till att härför råda bot.

Herr Bergendahl nämnde, att exporten af fläsk, som år 1886

var obetydlig, sedermera vuxit. Det är en naturlig sak, att, då en näring är stadd i utveckling, den ej genast kan uppvisa ett lysande resultat. Det vore enligt mitt förmenande angelägnare att göra klart för sig hvarför landets fläskexport, som i medio af 1890-talet ej obetydligt öfversköt importen, sedan dess så häpnadsväckande gått tillbaka. Det uppsving, som, tack vare höga prisen å världsmarknaden, under förlidet är inträffat, är visserligen glädjande, men, jag befarar, af kort varaktighet. Om fläskprisen åter sjunka, är det slut med vår konkurrensförmåga och tillbakagången gifven.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

Sedan nämnde herr Bergendahl såsom ett glädjande tidens tecken, att importen af kött, fläsk och smör gått betydligt ner; siffrorna erinrar jag mig ej, men icke får man anföra siffror på sätt herr Bergendahl gjort, utan man skall angifva skillnaden mellan exporten och importen för att kunna bevisa huruvida näringen gått framåt eller om tillbakagång ägt rum. Gör man så, tror jag att glädjen blir måttlig.

Vidare tillvitades jag, att jag hade förgapat mig på Danmarks jordbruk och att jag i statsverkspropositionen angifvit, att Danmarks öferskottsexport af landtbruksprodukter representerade ett värde af 262 millioner kronor. Så står det ej att läsa i propositionen, utan jag har där sagt, att de landtmannaprodukter, som inom Danmark producerades och därifrån exporterades, representerade ett värde af 262 millioner. Drager jag därifrån värdet af de jordbruksprodukter, som till Danmark importeras, så återstår i alla fall ett exportöferskott i närvarande stund af mer än 100 millioner kronor. Hos oss minskas exporten och importen ökas alltjämt.

Sedan påstod herr Bergendahl, att majsens mindre lämplighet såsom hönsföda blifvit af bevillningsutskottet tillräckligt bevisadt samt att utskottet refererat utfodringsförsöket med majs fullt korrekt. Jag protesterar mot att så skett. Hvad gagnar det för öfrigt att få flera ägg, om äggen äro så godt som onjutbara?

Vidare talade herr Bergendahl om — för att bevisa att majsen skall komma att användas vid svagdricksbrygd — att majsen innehåller just det sötämne, som finnes i sackarin. Det känner jag icke till. Majs innehåller stärkelse, som vid mältningen förvandlas till socker. Sötämnen finnas lika litet hos majs som hos något annat sädesslag.

Bland herr Bergendahls många kalkyler förekom äfven en, som visade att, i händelse majsen skulle blifva tullfri, statsverket skulle förlora 6 millioner i minskade tullinkomster, därför att majs mjöl skulle blandas i råg- och hvetemjöl och importen af dessa sädesslag i hög grad minskas. Jag tror mig förut hafva påvisat det obefogade uti en sådan misstanke, för hvilken intet stöd kan hämtas vare sig från vårt land eller något annat. För öfrigt är det, som jag förut sagt, mycket lätt att upptäcka en sådan

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

inblandning, och jag tror icke, att någon kvarnägare, som är rädd om sitt anseende, skulle vilja våga försöket, ty ett dylikt tilltag torde enligt vår strafflag vara belagdt med ganska strängt straff.

Herr talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 e. m.

Herr Wester: Det kan för visso icke vara angenämt att uppträda mot en kungl. proposition, i all synnerhet sedan man åhört herr statsrådets anförande, som ju vittnade om med hvilket varmt intresse han omfattade denna fråga. Men en representants uppdrag äro icke alltid angenäma.

Helt säkert hafva många af kammarens ledamöter till sig framställt den frågan: hvarför har Kungl. Maj:t funnit nödvändigt att inkomma med denna kungl. proposition? Är detta då en så riksviktig sak? Riksdagen har år för år afslagit hvarje förslag om ändring i majstullen. Jordbrukarne hafva vördsamt anhållit, att någon förändring i majstullen icke måtte äga rum, och synnerligast från de trakter, där man skulle kunna hafva någon fördel af den tullfria majsens, har man undanbedt sig densamma. Statens inkomster fåla dessutom icke någon väsentlig minskning.

Här är i Kungl. Maj:ts proposition sagdt, å ena sidan, att majstullens borttagande skulle medföra en väsentlig förbättring i vårt jordbruk, att den skulle öka fläskproduktionen och minska importen, men å andra sidan säges det, att majstullens borttagande skulle endast minska statens inkomster med 550,000 kronor. Det är väl icke rätt resonerad. Minskas importen af fläsk och minskas importen af spannmål, så kommer naturligtvis också statens inkomster att minskas med tullinkomsten äfven på dessa artiklar. Vill man således målet — borttagande af majstullen — så måste man räkna med konsekvenserna, och får icke beräkna, att inkomsterna minskas med 550,000 kronor utan med 3 å 4 millioner, och på samma gång säga hvar man skall finna ersättning för denna minskade inkomst.

Jag skall icke trötta kammaren med att söka bemöta hvad som förut och särskildt af bevillningsutskottets ordförande blifvit bemött, men då statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet nyss yttrade, att denna tullsats smugit sig in i Riksdagen, måste jag protestera däremot. Inga beslut i Riksdagen smyga sig in, utan de fattas af kamrarna gemensamt, och så skedde äfven i förevarande fall.

Äfven sade statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, att moderneringen gått tillbaka. Den förtjänade icke längre namnet *modernisering*, utan snarare att heta *nådehjon*. Jag beklagar, om denna namnförändring skulle på något sätt vara föranledd af ledningen ofvanifrån, och vågar påstå, att en sådan namnförändring icke har berott på bristande energi eller bristande förmåga

hos landets jordbrukare. Jag skall icke uppehålla mig längre vid den ekonomiska sidan af frågan, den har förut så mycket talats om, men jag skall be att med några ord få beröra den politiska frågan.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

Det yttrades under 1887 års riksdag — om med rätt eller orätt, därom skall jag icke döma, jag endast ber att få citera — att regeringen skall stå öfver partierna, den bör icke stiga ner från sin upphöjda ståndpunkt och blanda sig i striden. Ordagrannat så yttrades det år 1887. Hvem skulle väl då hafva tänkt sig, att en blifvande regering skulle komma in till Riksdagen med en kungl. proposition med förslag om borttagande af en spannmåls-tull och just den, som först af alla infördes och som skulle medföra de mest betänkliga följder? Men tiderna förändras. Man glömmet så lätt flydda tiders arbeten, strider och bekymmer, då det gäller att vinna nya framtidsmål. Och man kanske också glömmet, att intet system kan växa sig så starkt, att det icke kan brytas ned genom splittring och söndring, och häri ser jag en väsentlig fara. Genast den kungl. propositionen inkom till Riksdagen, började det visa sig tecken till sådan splittring. Man fick höra sådana resonemang som: »är det så, att man skall taga bort en spannmålstull, så komma nog andra tullar att följa med». Om därför den kungl. propositionen nu af Riksdagen antages, så kommer denna splittring också att blifva en verklighet. Då skola följderna icke heller låta vänta på sig, och den närmaste följd af en sådan splittring blir ett osäkerhetstillstånd i vårt näringslif och en väsentlig förhöjning af inkomstkatten. Se där, hvad den kungl. propositionen leder till.

Herr greve och talman! Jag ber vördsamt att få yrka afslag på den kungl. propositionen.

Herr Cavalli: Kammarrens ledamöter skola icke förskräckas, därför att jag ånyo begärt ordet. Jag skall icke blifva mångordig.

Det är endast för att svara på chefens för jordbruksdepartementet senaste anförande, då han icke fullt apprecierade det skäl, som anförts, att frågan om majstullens borttagande gjorde det svårt, att icke säga omöjligt, att sälja fodersäd. Hans yttrande skulle kanske väga tyngre än mitt, om jag under tystnad godkände detsamma. För att bestyrka mitt påstående åberopar jag ett papper, som jag har här i min hand, ett papper, skrifvet af en af kammarrens ledamöter och hvars innehåll blifvit af flera andra ledamöter bekräftadt. Det lyder sålunda, »att han den 12 i denna månad utbjudit blandsäd och hafre till salu, men erhållit till svar, att till dess majstullen blefve afgjord, kunde icke något anbud göras».

Herr Bondesson: Det har uppgifvits, att den bok, som friherre De Geer citerade, skulle vara skrifven af mig. Så är icke

Ifrågasatt tullfrihet för omalen majs. förhållandet. Det är min son och stadsveterinär Nystedt, som skrivit den.

(Forts.)

Friherre De Geer framhöll majsens betydelse, men han glömde, hvad som står anfördt på sid. 111 i nyssnämnda bok. »Majskakor äro ett gödningsfoder och böra behandlas på samma sätt som majs. Kakan upptager ganska mycket vatten eller vassle och är sålunda ett foder, som fyller väl i magen». Som herrarne kanske veta, har jag under en följd af 20 år praktiserat i svin-gödning, och det är helt naturligt, att man då år för år vinner bättre erfarenhet och resultat. Majskli eller glutenfoder är ganska nytt i vårt land. Liksom hvetekli är skalet af hvede, är glutenfodret skalet af majs. Det är i besittning af för gödning goda egenskaper, är smakligt och af god brödlukt. Vid ett på Svalöf under år 1900 utfördt foderförsök med majskli erhöles ett godt resultat såväl med afseende på vikttilökning som djurens trefnad och fläskkvalitet. Innan majskliet var känt, var man hänvisad att begagna majsen och spannmål, hufvudsakligen korn; men svin-kontot var då aldrig tillfredsställande. På senare tider har förhållandet blifvit helt annat. Jag är väl icke i tillfälle att här med siffror visa, huru det ställer sig, men herrarne må tro mig. De sista åren hafva gifvit ett mycket godt resultat, sedan jag började använda blandning af foder. Majsens stora fodervärde framträder bäst vid utfodring af svin öfver 4 månader. Yngre grisar blifva lätt för feta däraf; och ett sämre fett fläsk kan då icke undvikas. På grund af en ringa mineralhalt försorsakar majsen lätt benmjukhet hos yngre djur. Enbar utfodring af majs åt gödsvin ger en god vikttilökning, bättre än af något annat foderämne enbart, men fläskets kvalitet är icke god. Det blir gulaktigt, blött och löst. Men genom att låta majsen ingå till hälften af kraftfodret och ersätta andra hälften med korn eller likställdt fodermedel förekommas dessa olägenheter delvis; och borttages majsen helt och hållet under sista gödningstiden, erhålles en god kvalitet hos fläsket. De danska försöken visa, att palmkakor äro i stånd att förekomma majsfläskets lösa beskaffenhet. Då majsens näringsförhållande är 1:9,4 bör det öfriga i foderblandningen ingående morgonfodret vara mera kväfverikt eller med andra ord hafva ett trängre näringsvärde. Till eftermiddagsfoder bör användas en foderblandning, bestående af 40 procent majs, 30 procent gluten och 30 procent majskakor. Det har visat sig, att om man fodrar svinen med en blandning så sammansatt, får man uteslutande svin af första klass. Såsom herrarne veta, var det förr icke ovanligt, att de slaktade svinen af köparen betaltes med olika pris efter kvaliteten, som angafs såsom 1:sta, 2:dra och 3:dje klass. Sedan jag börjat använda nyss nämnda utfodring, har jag fått alla djuren förstklassiga, och det betyder icke så litet.

Hvad inflytande den nuvarande tullen har på foderblandningens pris framgår af följande.

Om jag gifver 50 kilogram majs per svin — hvilket är ganska litet — betyder det i tull per svin kronor	1: 85	<i>Ifrågasatt tullfrihet för omalen majs.</i> (Forts.)
Gifver jag 60 kg. majs per svin, utgör tullen »	2: 22	
» » 70 » » » » » » » » »	2: 59	
» » 80 » » » » » » » » »	2: 96	

Man har här talat mycket om Danmark och att danskarne använda mycket majs. Det är mycket sant, men man har helt och hållet glömt att tala om huru mycket korn de använda. Danskarne köpa korn från Tyskland och Östersjöprovinserna. Jag är bekant med många danskar och vi träffa ofta tillsammans och de säga: använd icke för mycket majs; det skall vara en riktig proportion i foderblandningen.

Hvad för verkan på kornpriset borttagandet af majstullen har skall jag icke närmare ingå på, men det är klart, att, om majsen skulle komma till användning i öl- och svagdricksbryggerierna, kornpriset sänktes.

Vidare tror jag, att, om majsen blir tullfri, det kommer att blifva en hämsko på hafreodlingen.

Om vi se på de officiella prisnoteringarna i Amerika å majs innevarande år, så äro de:

för mars	57 cents	för 56 lbs = 8,40	per 100 kilogram.
» maj	49 ¹ / ₂	» » » = 7,40	» » » »
» juli	48 ³ / ₄	» » » = 7,20	» » » »

Det visar sig således, att på en tid af tre månader majspriset sjunker med 1,20 per 100 kilogram och kanske ännu mer, så att majs i juli månad blir billigare än korn.

Jag anser därför, att vi icke böra rubba det tullsystem, som vi nu en gång bragt till stånd. Vi veta alla, att vidtaga vi nu denna rubbning i systemet, så är det endast en början, och att det nog blir fortsättning. Jag har hört sägas, att om vi nu skulle taga bort majstullen, kommer ordningen sedan till fläsktullen. Det är lätt att räkna ut, huru det sedan skulle blifva för jordbrukarne. Och när frågan kommit i det ödesdigra läget samt då de senare tidernas praktiska försök visat, att majsen ej längre har den stora betydelsen för svinutfodringar, som man för några år sedan tillmätte den, måste jag underordna mina intressen som svinuppfödare under nödvändigheten att hålla det protektionistiska partiet tillhopa.

På ett möte den 26 dennes i Svalöfs landbruksklubb, då majstullsfrågan var under debatt, fattades enhälligt följande resolution: »att den nu gällande tullen å omalen majs icke på något sätt borde rubbas».

Jag har icke något vidare att tillägga, och jag hoppas, att jag lyckats tydliggöra, att min åsikt är den, att vi böra behålla majstullen, då fläskproduktionen går bra, sedan vi fått foderämnen, som ersätta en god del af majsen.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omålen majs.*

(Forts.)

Herr statsrådet Odelberg: Jag kan sannerligen icke beskrifva min förvåning vid åhörandet af den siste ärade talarens yttrande. Alla de, som äro anhängare af majstullen, bevillningsutskottets ordförande jämte utskottets ledamöter från denna kammare, må däremot glädja sig öfver, att en syndare sig omvänder och bättrar såsom herr Bondesson. Under de år jag haft äran vara chef för jordbruksdepartementet, har herr Bondesson varit bland dem, som ifrigast yrkat på, att den skadliga majstullen skulle upphävas. Senast hade jag förliden höst besök af herr Bondesson jämte åtskillige andra herrar från Skåne, som begärde, att tullen å majs måtte borttagas samt att högre beskattning måtte åsättas brännvin, tillverkad af majs eller importerad potatis. Herr Bondesson må därför finna min förvåning berättigad. Att herr Bondesson så helt och hållet afsäger sig författareskapet till den af friherre De Geer omnämnda boken finner jag också något egendomligt. Vid ett annat tillfälle, då jag hade nöjet mottaga ett besök af herr Bondesson, erhöll jag den uppfattningen af det mellan oss förda samtalet rörande ifrågavarande bok, att herr Bondesson visserligen ej vore författaren, men att alla de däri anförda rönen grundade sig på erfarenheter från Svalöf. Herr Bondesson förklarar nu, att majs icke behöfver användas vid gödning af svin, utan kan ersättas af majsgluten och majsbakor. Majsgluten och majsbakor äro affallsprodukter, hvars värde är mycket svårt att kontrollera, och betinga, ehuru mindre värdefulla, vanligen högre pris än majsen.

Herr Bondesson har redogjort för svinskötseln vid Svalöf och förklarade, att det icke går an att vid utfodringen använda för mycket majs, emedan däraf skulle produceras dåligt, blött fläsk. Jag är den förste att erkänna det utomordentliga sätt, hvarpå svinafveln bedrifves vid herr Bondessons gård i Svalöf, som jag haft nöjet att flere gånger besöka, men jag sätter icke herr Bondessons auktoritet öfver de enligt strängt vetenskapliga grunder i Danmark rundt om i hela landet utförda utfodringsförsök, hvilka tydligt och klart ådagalägga, att majs kan ingå i utfodring af gödsvin till $\frac{2}{3}$ af hela kraftfoderkvantiteten utan att fläsket däraf tager någon som helst skada. Vid normala majspriser torde nog en majsutfodring i den angifna proportionen nedbringa produktionskostnaden af ett gödsvin om 100 kilograms vikt med mer än 2 å 3 kronor, hvilket belopp af herr Bondesson angafs såsom den högsta vinst, svinuppfödarna kunde skörda genom att använda majs.

Herr Bondesson: Herr statsrådet behagade säga, att jag själf skulle hafva uppgifvit mig såsom den, hvilken bar ansvaret för innehållet i den af friherre De Geer omnämnda boken: Handbok i svinskötsel, som efter mitt förmenande icke har det minsta att skaffa med majstullen. Man har visserligen frågat mig till råds om vissa detaljer, och resonemang hafva förekommit om saken,

men att jag skulle stå bakom och hafva bragt boken till stånd, bestrider jag.

I fråga om det sakliga, har jag nyss uttalat min åsikt, att majs, rätt använd, är bra, ehuru icke oundgänglig; men jag har icke sagt, att majs är skadligt. Jag har äfven sagt, huru mycket nu gällande majstull förökar kostnaden för hvarje slaktadt svin; då 60 kilogram majsmjöl utfodras under 120 dagar i lämplig för-
 ening med annat foder, går denna förhöjning af kostnaden upp till 2 kronor 22 öre per slaktadt djur. Gifver man svinen mera majs, blifva de blöta och betalas icke i första klass. Hade jag tänkt på saken förut i god tid, så skulle jag kunnat från Landskrona svinslakteri, där man köpt mina svin, förete intyg, utvisande beskaffenheten af fläsk, som producerats med användning af den foderblandning, jag förut angifvit. Förliden vinter använde jag, då det fanns godt om skadadt hvete, detta sädeslag i stället för korn vid utfodringen med det resultat, att fläsket förlorade sin prima kvalitet. Såsom herrarne veta, innehåller hvetet nästan samma närande beståndsdelar som majsen.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

Såsom representant från en bygd med jordbrukande befolkning, anser jag mig hafva en viss skyldighet att verka för bibehållande af majstullen så länge landtmännen själfva önska dess bibehållande, äfven om jag därvid i någon liten mån står mig själf i ljuset. Under förra veckan förekom i trakten af Landskrona vid Åkarp ett stort möte med många deltagare, och af debatten framgick, att alla såsom en man voro eniga om majstullens nytta och nödvändighet. Min plikt såsom riksdagsman är väl att, så snart det ej strider mot min egen syn på saken, föra deras talan, hvilka skickat mig hit.

Herr Östberg: Under debatten i dag har med särskild styrka framhållits, att just enligt erfarenheten från Danmark majsen vore för en lönande svinuppfödning nödvändig. I statsrådsprotokollet framhålles ock, att det hufvudsakligen är användandet af majs till foder, som Danmark har att tacka för sin betydande fläsk- och äggproduktion. För min del kan jag icke gå in på denna uppfattning. Jag har också studerat de vid Landbohöiskolans laboratorium utförda försök, hvilka herr statsrådet åberopat, men ingalunda af dessa försök fått denna uppfattning, att majsen spelar en så stor roll för Danmarks landtbruk, som här framhållits. Det är i stället så, att Danmarks svinuppfödning grundar sig hufvudsakligen på rotfruktsodling och utfodring med mejeriaffall jämte — det kan jag gärna tillägga — användandet af grönfoder om sommaren. Naturligtvis måste man här äfven göra ett icke obetydligt tillskott af spannmål, men sedan gamla tider och ännu i denna dag är det förnämligast ryskt korn, som användes. Man föredrager alltid detta sädeslag, då det kan erhållas till ett pris af 9 kronor. Majs är hufvudsakligen ett foder-

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*
(Forts.)

ämne, som användes, då man icke till lämpligt pris kan få ryskt korn. Detta nämnde äfven herr Bondesson, och jag är för min del öfvertygad, att man i vårt land icke har så stort behof af majs, som här framhållits. Jag har försökt göra beräkning af hvad man i själfva verket skulle vinna i produktionskostnad genom att göra majs tullfritt. Skulle prisskillnaden mellan majs och inhemskt korn ställa sig så, att den till siffran motsvarade tullens belopp, kan man allra högst komma till en skillnad i produktionskostnad af 4 öre per kilogram, och hvad spelar den för roll? Jag skall nämna, huru fluktuationerna i fläskprisen under sista tiden ställt sig, så att herrarne själfva kunna bedöma, huru mycket en skillnad på några få öre kan betyda. I England noterades prisen å danskt fläsk åren 1895—1899 från 81 öre till höst 93 öre per kilogram. Under de båda sista åren hafva noteringarna stått mellan 108 och 109 öre; det är således en högst betydande skillnad. Jag kan för öfrigt af egen erfarenhet om prisen i Stockholm och Uppsala säga, att dessa under slutet af förra året uppnått ungefär dubbla beloppet af hvad som betalades åren 1896 och 1897. Således finnes det sannerligen icke något så viktigt skäl att nu söka få ett billigare foderämne. Jag kan liksom herr Bondesson intyga, att produktionen af fläsk under sista tiden varit mycket lönande, äfven med de pris man fått betala för majs.

För min del undrar jag mycket på, huru detta förslag kunnat framkomma just vid denna tidpunkt. Såsom bekant, äro majsprisen nu betydligt höga. För fyra år sedan stodo ännu prisen i Danmark — jag har hämtat mina uppgifter från en dansk tidskrift — i kronor 8,04 per hundra kilogram, men sedermera hafva prisen så småningom stigit, och var det 1902 kronor 10,78. Nu visar det sig något lägre, men majsen läser icke kunna köpas under 10 kronor. Samtidigt hafva svenska foderämnen varit mycket billiga. Af börsnoteringarne kunna herrarne se, att foderkorn står till ett pris af kronor 9 å 10,50, och jag kan intyga, att man i Uppland för utfodring kan köpa ganska godt korn för 9 kronor. Hvilka besparingar vid utfodringen af svin skulle då kunna erhållas genom majstullens borttagande? Det kan knappast finnas en olämpligare tidpunkt därför än just nu, då inhemska foderämnen stå så betydligt mycket lägre än oförtullad majs. Det har icke varit någon afsikt hos regeringen — det tror jag — att här sätta in någon sprängkil för det protektionistiska systemet, men nog är ganska säkert, att borttagande af ifrågavarande tull skulle komma att verka i sådan riktning. Därför kan ju icke gärna någon, som sedan många år varit med om att söka införa och stärka detta system, vilja medverka till borttagande af ett så viktigt led i detsamma. Jag får sålunda för min del yrka bifall till utskottets hemställan.

Hans excellens herr statsministern Boström: Efter mitt förmenande är föreliggande fråga alls icke af någon stor bety-

denhet, men herrarne må dock tillgifva mig, att jag tager tiden i anspråk; förhållandet är nämligen det, såsom ock af en talare blifvit erinradt, att jag på sin tid, då denna tull först var före, var med om att föreslå dess införande; äfven har jag varit med om att ifrågasätta dess höjande vid ett tillfälle, men jag har numera kommit till den uppfattningen, att ett borttagande af denna tull vore det lämpligaste.

Eu af orsakerna, hvarför jag anser hela frågan vara af ringa betydelse, är, att det gäller endast en justering af tullsystemet, hvilket, för att vara effektivt, bör lämpas och rättas efter förhållande. Regeringen har trott, att förhållandena påkalla en reglering i detta hänseende, och därför är det också densamma framlagt förslaget i frågan. Den har med detta icke velat på något sätt vända sig till protektionisternas motståndare, utan till protektionisterna själfva för att söka få dem att besinna, om icke något berättigadt läge i ett förslag sådant som det föreliggande, och det är inom protektionisternas led den hoppas vinna anhängare till förslaget. Jag är för min del öfvertygad, att det protektionistiska systemet icke är så svagt, att det icke tål vid minsta reglering utan fara att falla sönder, men också att det befästes icke blott genom nya eller ökade tullar, utan äfven genom reglering och lämpande af de bestående. Här har med synnerlig skärpa från alla håll framhållits, att det gäller en hörnsten för nu gällande tullsystem. Jag vågar påstå, att detta icke är förhållandet. Hvilka äro protektionismens hörnstenar? Så vidt jag förstår, först och främst bevarandet af den inhemska marknaden för produkter, som landet själf frambringar, och för det andra att söka få råmaterialier och halffabrikat billigare för att därigenom kunna åstadkomma på mer ekonomiska sätt de färdiga, värdefullare produkterna. Nu har af helt naturliga skäl från början majsens tagits med bland tullpliktiga artiklar, emedan den kunde konkurrera med öfriga inhemska foderämnen, hafre m. m. Såsom herrarne veta, är hafre nu tullfri, och icke blott hafre, utan äfven vicker, kli, oljekakor o. s. v., således de för landtbruket nödvändiga foderämnena. Det har nu visat sig, att trots detta har dock icke produktionen gått så framåt, som man önskar och som man kunde ifrågasätta. Det har visat sig visserligen icke tillbakagång, men icke heller tillräckliga framsteg. Är det då orättmätigt att ifrågasätta borttagandet af tull på ett så utmärkt foderämne, som majs verkligen är? Mig förefaller det helt naturligt. Frågan gäller här icke en hörnsten i det protektionistiska systemet; den är endast en konjunkturfråga. Jag kan ej nog ofta upprepa det.

Men påtagligt är, att man gjort denna fråga, äfven den, till en politisk. Den får aldrig vara endast hvad den är. Jag minnes, huru den behandlades vid ett föregående tillfälle, 1901. Rör icke vid denna tullfråga, hette det då, eftersom nu äfven försvarsfrågan föreligger. Nu vet jag icke, med hvilka nya saker man

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

kombinerat denna, men några kombinationer har man väl gjort. Jag vill icke återgifva hvad jag hört, ty det förefaller mig så alldeles orimligt. Min önskan är, att herrarne ville döma om denna sak i och för sig utan hänsyn till något annat. Så har regeringen gjort. Det kan icke ligga i vårt intresse att söka åstadkomma splittring och slitningar. Om något för ett litet land är af vikt, så är det, att där finnes sammanhållning och enighet, och det sämsta exempel vi kunna visa världen är ett litet land, fullt af stridiga meningar. Jag ber herrarne tänka på detta samt låta saken gälla för hvad den är och ingenting annat. Under sådana förhållanden vågar jag hoppas på bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Friherre Klingspor: Flere föregående år, då denna fråga om majstullens borttagande varit före, har den bragts å bane af enskild motionär från Andra Kammaren. Den har då icke haft större tyngd, än att den kunnat tillbakaslås, endast på grund af de konsekvenser inom andra områden, som majstullens borttagande skulle medföra. Nu åter har frågan framkommit från jordbruksministern, och därigenom hafva vi, som velat hålla tillbaka i denna fråga, tvingats att djupare ingå på samt närmare skärskåda den föreslagna tullförändringens återverkan på jordbruket, hvilket vi förut måhända icke med samma skärpa gjort. Vi hafva då kommit till en helt annan uppfattning än den, som gjort sig gällande i jordbruksministerns yttrande till statsrådsprotokollet. Jag beklagar liffigt, att äfven hans excellens statsministerns eljest så skarpa blick blifvit skynd i afseende å denna fråga, att han icke haft förstående för dess större räckvidd, samt att han efter en lättvindig pröfning ansett sig kunna med en 5-öres mutsedel för brännvinsbrännarne i Blekinge och på vissa andra håll förebygga de skadliga följderna. Jag är viss, att, om hans excellens haft mer tid att tänka på denna sak, han icke skulle, då han *nu* ser den uppifrån (från sin höga ställning), hafva förlorat den skarpa blick, som han visat sig äga, då han förr såg densamma nedifrån, från samma plan som jag, och icke tillätit, att denna proposition framkommit. Förhållandena i stort sedt hafva nog icke mycket ändrats på dessa år. Jordbruksministern har talat om det tynande lif, exporten af jordbruksalster förde, samt att jordbruket måste arbeta för export. Javäl, den må gärna arbeta på export af sådana produkter, som lämpa sig därför, men jag vågar påstå, att hela talet i statsrådsprotokollet ej äger giltighet, ty fläsk och ägg äro icke produkter af den beskaffenhet, att man vare sig berättigadt eller enligt det ekonomiska systemet kan räkna på att på detta sätt framkalla en stor export af dem. Jordbruksministern har under debatten i dag också underlåtit att tala om fläskexporten och importen antagligen därför att de i statsrådsprotokollet uppgifna siffrorna voro vilseledande, såsom jag

under debatten den 11 innevarande månad haft äran att påpeka. Han erkände då, att här fanns *någon* skillnad, då 1902 års statistiska siffror jämfördes med de närmaste föregående årens, men denna skillnad är *så stor*, att den helt och hållet kullkastade ministerns premisser, på hvilka han byggt sin framställning. Då var frågan på tal endast ur synpunkten af majstullens inflytande på fläskproduktionen och fläskexporten, men icke hvad angick andra konsekvenser, som af majstullens borttagande kunna följa. Det hade därför varit önskligt, att herr jordbruksministern sökt försvara den ståndpunkt han då intog, och hade det då varit möjligt att äfven nu i dag upptaga detta till litet närmare skärskådande. För oss, som genom våra åsatta spannmålstullar lagt an på att få ett högre värde för dessa våra produkter, är det en onaturlighet att genom import af ett spannmålsslag, som är likartadt med våra egna, söka skapa en exportvara, som skulle täfla i pris med samma vara från sådana länder, där motsatt system är rådande, eller med Amerika, majsens hemland. Men utom detta frågar jag: huru skulle det taga sig ut i praktiken? Jag har själf varit med om att under flera år arbeta på ett svinslakteri för export, men med dåligt resultat. Försöket tillkom därför, att fläskprisen voro så eländigt låga, att alla jordbrukare inom provinsen klagade däröfver. Tre hushållningssällskap sökte förebygga detta genom att understödja företaget, hvars kapital uppgick till 80,000 kronor. Till en början arbetade man under de första åtta åren bort så godt som hela kapitalet, och detta på grund af ogynnsamma konjunkturen. Prisen i England föllo gång på gång och vi förlorade därvid stora summor, då vi försökte att betala enligt gängse priser, med den effekt, att vi slutligen måste totalt upphöra med exporten, såsom oförenlig med möjligheten att här i Sverige få pris på varan och åstadkomma behållning för vare sig slakteriet eller jordbrukarne. Sedan dess har man slagit in på en annan väg och försökt att fylla behofvet inom egna gränser. Detta har man gjort med den effekt, att landtmännen nu få väl betaldt för sina produkter och äfven slakteriet går med vinst, och man har återvunnit hvad som förlorats under föregående år under den så »utmärkta» exportperioden, som jordbruksministern, efter hvad han sagt, vill återinföra. Jag tror icke, att jordbruket blifvit efter i sin utveckling, utan att det är någon annan, som är efterblifven.

Jordbruksministern talade med öfverraskning om, att en intressent för ett uppköpsmejeri, som nyss haft ordet, icke velat hafva tullfri import af majs. Då vi behandlat denna fråga inom jordbrukskretsar, där det funnits representanter för olika delar af vårt land, har det utan motsägelse framhållits, att vid en utveckling af mejerierna i rätt riktning det icke skulle läggas an på uppköpsmejerier, utan på andelsmejerier. Vid bedrifvandet af sistnämnda slags rörelse hänvisades landtmännen till begagnande af

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.*

(Forts.)

affall af egna mejeriprodukter och sädesaffall för att frambringa fläsk. Uppköpsmejerierna äro en kvarleva från äldre tider och hafva fortlefvat endast under vissa gynnsamma förhållanden, och de stå närmare fabriksindustrien än jordbruksnäringen. Jag vill således säga, att den omständigheten, att en representant från Skåne för sistnämnda slag af mejerier förstått att med nuvarande varupris drifva svinuppfödningrörelsen med framgång och ej yrkar på tullfri majs, är för mig ett glädjande förhållande, ty det bevisar, att äfven på detta område, där ledningen är insiktsfull, det erkännes vara bättre att erhålla ordentliga pris med lätt afsättning inom landet än att arbeta med ruinerande pris för export, hvarvid marknaden alltid är ojämn och osäker.

Det var en annan fråga, som framställdes af jordbruksministern; han undrade, hvarför icke majsmjöl användts till inblandning i bröd förut. Det skedde nog sådana inblandningar, när det kunde göras, äfven förr, men en omständighet var nog här bestämmande, nämligen att enligt uppgift kvarnarne icke kunde förmala majs utan att därtill vara särskildt apterade, och på en tid, då majs stod högt i pris eller ej var tullfri, hade man icke anledning att ordna sig på sådant sätt, men helt annat blefve förhållandet, om kvarnägare genom låga pris å majs lockas till illojal konkurrens.

Att en och annan jordbrukare med läge invid kusten eller i närheten af en större stad, såsom t. ex. Stockholm, skulle hafva nytta af majstullens borttagande genom möjligheten att afsätta egna produkter och ersätta dem med andra, detta är obestridligt, men vid jordbruket i det stora hela kan det icke läggas an på import af vissa tyngre produkter jämte export af vissa andra, såvida icke prisskillnaden är *mycket* stor, ty man får betala för frakt både till och från sig. Det går heller icke an att uppmuntra till anläggning af de större inrättningar, som skulle begagna sig af denna import vid kusten. Detta vore stridande mot nationella intressen och vore väl det sista vi borde göra. Jag beklagar därför, att herr statsrådet i denna fråga lefver på gamla traditioner och för öfrigt framkommit med något, som är komplett stridande mot den nationalekonomiska riktning, Sverige har intagit. Jag instämmer med alla talare, som stå på samma sida som jag, i deras uttalade åsikt om det bestämdt skadliga för landet, så vida rubbning af majstullen åstadkommes, och yrkar därför bifall till utskottets hemställan.

Herr Bergendahl: Blott några få ord. Jag blef uppkallad af ett par yttranden från jordbruksministerns sida; han sade nämligen bland annat, då jag vidrörde majsens användning vid bryggerierna, att han icke kände till, att majsen innehöll socker. Jag nämnde visserligen, att majsen innehöll sötämnen, men naturligtvis visste jag, att den innehåller stärkelse, och denna stärkelse

öfvergår till socker; detta trodde jag mig icke behöfva upplysa herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet om. Vidare nämnde herr statsrådet, att han icke kände till de utländska tullsatserna, huru majsens i detta afseende stode i förhållande till rågen i andra länder. Jag vill då nämna, att i Tyskland har man en ny tulltaxa, nyligen antagen af riksdagen men ännu icke tillämpad; denna innehåller en tullsats för råg af 5 mark och för majs af 3 mark, således precis detsamma. Samma likhet mellan råg och majs förekommer i Frankrike; där har rågen en tullsats af 3 francs och majsens en tullsats af 3 francs. I sammanhang härmed vill jag beröra, huru förhållandet är i Finland. Där har man mig vetterligen icke tull på råg- eller hvetesäd, men däremot en tull på majs af 2.50; denna är visserligen suspenderad för närvarande på grund af foderbristen under sista året; den skall åter tillämpas den 1 juni detta år.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omulen majs.
(Forts.)*

Medan jag har ordet, ber jag att få yttra något med anledning af det anförande, som hölls af hans excellens statsministern. Hans excellens yttrade, att detta vore en ringa fråga. Men skulle den här framlagda kungl. propositionen komma att godkännas af Riksdagen, torde nog hans excellens få erfara, huru det kommer att gestalta sig i framtiden, om det är en ringa eller icke ringa fråga.

Vidare framhöll hans excellens såsom den protektionistiska grundsatsen, att man skall, se till, att man bevarar den inhemska marknaden för sådana varor, som man kan åstadkomma. Sådan är icke den protektionistiska grundsatsen, utan denna är, att man skall bevara den egna marknaden för eget lands produkter. Detta är en skillnad och icke så liten, som den kan se ut vid första påseende; den är tvärtom ganska stor.

Slutligen nämnde hans excellens, att regeringen vändt sig till det protektionistiska partiet i denna fråga och ansåge sig böra få understöd af detta. Men har hans excellens fått det såsom ledamot af denna kammare för ett par år sedan, och jordbruksministern, har han fått det förut? Är det denna erfarenhet, som föranledt regeringen att komma med en sådan proposition som den nu föreliggande? Hans excellens uppmanade äfven partiet till enighet. Ja, vi begära icke bättre, än att enighet må råda, men då skola icke bland det protektionistiska partiet utsås sådana splittringens frön, som nu skett från regeringens sida.

Grefve Hamilton: Männe icke den beskyllning, friherre Klingspor framkastade mot jordbruksministern, att han lefde på gamla traditioner, faller tillbaka på honom själf och herr Bergendahl, hvilka herrar synas hysa en låg tanke om vårt jordbruk.

Friherre Klingspor påstod, att vi icke kunde med fördel producera fläsk. Herr Bergendahl framhöll, att vi icke skulle jämföra oss med Danmark, enär Sverige vore ett tullskyddadt

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

land. Skulle skyddet således förhindra vårt lands utveckling? Herr Bergendahl yttrade vidare, att någon jämförelse med Danmark ej kunde äga rum, därför att Sverige vore ett industriland. Men, herr talman, jordbruket skall hålla jämna steg med industrien i utveckling, och vi böra just jämföra oss med de länder, som gå framåt. Vi skänka vårt lilla grannland Danmark vår beundran för den kraft och energi dess landtmän utveckla, för den stora produktion och export af landtmannaprodukter de åstadkomma. Men vi stanna icke allenast vid beundran, utan vi behärskas äfven af en känsla af vemod öfver att vi i vårt stora land med dess utvecklingsmöjligheter icke kunna åstadkomma liknande vackra resultat. Medan i Danmark exporten af förädlade landtmannaprodukter uppgår till öfver 200 millioner kronor årligen, uppnå vi icke högre belopp än 20 à 23 procent häraf. Vi premiera våra jordbruk, vi skicka våra landtmän på studieresor till Danmark. Men förgäfvets. Danmarks intensiva jordbruk kunna vi icke ernå. Och hvarför? Spörja vi de från studieresorna återvändande landtmännen, få vi till svar: visserligen är vår jordmån delvis jämbördig med Danmarks, visserligen kan södra Sveriges kustlands klimat jämföras med Jutlands, men Danmarks landtmän hafva andra fördelar, som vi sakna, och bland dem att de i majsens äga ett synnerligen godt foderämne, som på grund af dess frihet från tull ställer sig 20 à 30 procent billigare än hos oss. Också hafva under årens lopp framställningar gjorts att få den i Sverige gällande majstullen häfd, men dessa framställningar hafva, såvidt jag vet, städse strandat därpå, att denna tull varit en skyddstull för odlingen af den potatis, som användes vid brännvinstillverkningen, och man har ansett importunt att taga bort tullen på råvaran för brännvinet, då man bibehöll den på råvaran till brödet. Kungl. Maj:t har i sin proposition rörande tillverkningen af brännvin föreslagit en höjd skatt på tillverkning af brännvin icke allenast af majs, utan äfven af utländsk potatis. Härigenom skulle, äfven om majstullen borttoges, potatisodlingen erhålla ett skydd mot majsens, motsvarande den nuvarande tullen, och därjämte ett ytterligare skydd mot den utländska potatisen. Man trodde, att härmed allt vore väl beställt. Men bevillningsutskottets tullvänner — märk väl, icke skyddsvänner, utan doktrinära tullvänner, ty såsom skyddsvänner räknar jag mig och äfven några af reservanterna i bevillningsutskottet — bevillningsutskottets tullvänner således anförde, att majsens kan användas i bröd och att tullfriheten därigenom skulle hafva en menlig inverkan på priset å råg och hvetet. Jag kunde icke följa herr Bergendahl i hans statistik, men tror likväl, att talaren glömde hvetet. Efter hvad jag inhämtat, uppgår konsumtionen af brödsäd till cirka 9 à 10 millioner deciton; produktionen inom landet uppgår till endast 7 millioner deciton och importen till 3 millioner årligen. Om man sålunda i hvarje svensk brödkaka blandade 20 procent majs, skulle importen likväl blifva

I million deciton, och då vid större import af en vara det är priset på den utländska marknaden plus tullen, som bestämmer priset inom landet, vågar jag hålla före, att tullfri majs icke skulle verka någon nedsättning i priset på hvete och råg, men väl på bröd. Kunna vi få billigare bröd utan att nedbringa hvete- och rågprisen, böra vi icke klaga.

Vidare anfördes, att den tullfria majsen skulle verka skadligt för kornodlingen. Jag har visserligen icke reda på bryggerihandteringen, men om man håller sig till de siffror herr Bergendahl anförde förlidet år, finner man, att oaktadt man i Danmark försökt under ett tiotal af år att använda majs vid bryggerierna, man där endast nått det resultat, att af sammanlagda korn- och majsåtgången allenast 12 procent varit majs, således en ren obetydlighet. Och för öfrigt, om Kungl. Maj:ts förslag rörande maltskatt går igenom, kan majsen endast användas vid svagdrickstillverkningen. Jag vågar således antaga, att tullfrihet för majs icke skulle hafva någon menlig inverkan på kornodlingen.

Vidare har framhållits, att tullfriheten i fråga skulle vara ruinerande för odling af fodersäd. Bevillningsutskottets ordförande framhöll, att hafren fallit i pris i Skåne. Detta är emellertid beroende däraf, att hafren på grund af en för lågt beräknad skörd åsatts ett onaturligt högt pris. Att den nu fallit några öre, därför att den förut stått för högt, är af ingen betydelse. Den bästa hafren exporteras och den sämre bör landtmannen icke sälja, utan han skall förädla den eller, med andra ord, förvandla den till kött, fläsk och smör. En landtman, som säljer sitt foder, utsuger sin jord och utarmar sig själf. Ett dylikt landtbruk bör man icke skydda.

Här har äfven talats om att tullfri majs skulle skada stärkelsefabrikationen. Jag har själf stärkelsefabrik och äger således någon erfarenhet härutinnan. För fabrikanten är det likgiltigt, om han för tillverkningen använder majs eller svensk eller tysk potatis, men för producenten af den för fabrikationen afsedda potatisen kan det ju vara af en viss betydelse. Genom Kungl. Maj:ts förslag får emellertid potatisodlingen i alla fall ett mycket stort skydd mot den tyska potatis, som användes vid brännerierna, och ett större skydd än den för närvarande har.

Jag vågar således hålla före, att, därest Kungl. Maj:ts förslag rörande brännvinslagstiftningen blifver antaget, majstullen icke längre skall vara någon skyddstull, utan blir en finanstull. Herr Bergendahl yttrade nyss, att tullfriheten skulle minska statsinkomsterna med ett rätt stort belopp, och han yttrade: man bör icke skratta i allvarliga ting, men man kan knappast undgå att draga på smilbandet, då en så ifrig tullvän som herr Bergendahl såsom skäl för bibehållande af tull å majs anför, att den är en finanstull. Ja, jag håller med honom däruti; den är en finanstull. Och på hvad? Jo, på den majs, som blandas i vårt bröd och på den fodervara, landt-

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

mannen behöfver för att höja landtbruket, öka dess produktion, förbättra exporten och därigenom äfven vår handelsbalans. Den är en tull, som hämmar vår modernärings utveckling, och en sådan tull kan jag icke vara med om att bibehålla, hvadan jag, herr talman, yrkar afslag å bevillningsutskottets förslag och bifall till den kungl. propositionen.

Herr Cavalli: Det är säkerligen mera till min egen än till herrarnas öfverraskning jag nu befinner mig här för tredje gången, men det var naturligtvis statsministerns anförande från statsrådsbänken, som uppkallade mig.

Innan jag dock vänder mig mot detta, kan jag icke underlåta att yttra några ord med anledning af den siste talarens anförande. När jag hörde honom, behöfde jag icke känna greve Hamilton för att veta, hvar han hörde hemma, ty hela hans anförande bar etiketten af att han var ifrån Kristianstads län. Han hade dessutom sina bekymmer öfver att hafren stått för högt i pris; jag förmodar eljest, att våra landtmän icke skulle vara så ledsna, om de hade den sortens bekymmer. Men detta var, som sagdt, ej anledningen till att jag begärde ordet.

Hans excellens statsministern rådde oss till enighet, påvisade fördelarne däraf och varnade för de olägenheter, som skulle följa af oenighet. I det sammanhang hans excellens ställde detta råd med den kungl. propositionen antager jag, att hans uttalande afsåg eller uttryckte den förhoppningen, att vi protektionister skulle sluta oss samman och enas om antagande af den föreliggande kungl. propositionen. Gångna tidens erfarenhet har dock ådagalagt, att om protektionisterna varit eniga om något, så har det varit om afslag å en dylik framställning. Herr statsministern sade, att protektionismen borde lämpa sig efter förhållandena och rådande konjunkturer. Men det är just detta vi efter mitt förmenande hafva gjort, i det att vi kunnat påvisa, att konjunkturerna för närvarande äro sådana, att, om också det kungl. förslaget i öfrigt kunnat haft skäl för sig, det dock icke bort *nu* framläggas.

Men anledningen, hvarför jag egentligen begärde ordet, var den, att det från den upphöjda plats, den ärade talaren intager, yttrades, att han hade hört, att man i afseende å den föreliggande frågan skulle hafva gjort, såsom hans ord föllo sig, »några kombinationer». Jag behöfver väl icke påpeka, huru ytterst viktigt det är med hänsyn till kammarens värdighet och för hela vårt land, att ett sådant uttalande från detta håll icke förblifver oemotsagdt, och jag vädjar till hans excellens' franka öppenhet och till hans upphöjda plats, att han i denna kammare säger hvad han därmed afsett. Då jag gör denna vördsamma anhöllan, föreställer jag mig, att det skall blifva svårt att till densamma säga nej. Om jag ej därpå får något svar, kan jag ju vidare yttra mig. Det borde dock för en hvar af denna kammares ledamöter af majori-

teten vara känt, att icke vid något tillfälle, åtminstone då jag varit närvarande — och på grund af min ställning i Riksdagen har jag varit skyldig att närvara vid de allra flesta -- förekommit någon kombination af majsfrågan med andra frågor annat än att protektionisterna borde hålla ihop. Jag vågar därför förnya min vördsamma anhållan till herr statsministern att i nu angifvet afseende få ett uttalande från honom.

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

Hans excellens herr statsministern Boström: I anledning af hvad bevillningsutskottets ordförande nu yttrat får jag endast säga, att, när jag från *det* hållet hört, att något samband mellan den föreliggande och andra frågor icke varit på tal, jag blott har att uttala min stora glädje och tillfredsställelse däröfver.

Herr Söderberg: Rörande tullens borttagande å omalen majs, så är det min fulla öfvertygelse, att detta ovillkorligen i stort sedt kommer att mera skada än gagna det svenska jordbruket och i stället oskäligt gynna såväl brännvinsbränningen som öltillverkningen och kvarnindustrien, allt på jordbrukets bekostnad. Det blefve ju en naturlig följd af detta tillvägagående, att alla våra sädesslag, hvete, råg, korn och hafre, kommer att sjunka i pris i förhållande till mängden af den fritt importerade majsen, för att icke tala om den skada, som komme att förorsakas vår potatisodling — den förhöjda brännvinsskatten hjälper föga härvidlag.

För alla de medelstora och mindre jordbrukarne, torpare m. fl., som hafva goda inkomster af att uppföda svin med egen producerad spannmål och potatis, har majstullen varit ett väl behöfligt skydd, som nu med tullens borttagande skulle försvinna, och i dess ställe skulle denna näring läggas uti storindustriens händer, hvartill dock Riksdagen efter mitt förmenande icke borde medverka. Trots att majsen är ett i många afseenden godt foderämne, har dock erfarenheten på senare tiden visat, att den till såväl svin som hönsens utfodring icke i allo är hvad mängden förut tänkt sig. Hemma i Småland, alldeles i min omedelbara närhet, är en af Sveriges bäst skötta hönsgårdar belägen, hvars ägare på i februari utlyst kommunalstämma rörande majsens användbarhet för utfodring af höns yttrat, att majs visserligen är ett godt foder för gödning af gamla och utgallrade höns, men ingalunda för att öka äggproduktionen, tilläggande, att man kan med detta foder vålla, att höns alldeles upphöra med äggläggning, hvarför han också alldeles måst sluta upp med att gifva majs åt värpande höns. Landtbrukarne själfva, åtminstone från den ort, jag tillhör, vilja icke på dessa villkor vara med om majstullens borttagande, hållande före, att såväl spannmåls- som potatisodlingen däraf komme att lida betydlig skada, liksom fläsket inom landet komme att sjunka i pris till stor förlust för den stora

*Ifrågasatt
tullfrihet för
omalen majs.
(Forts.)*

mängden af svinuppfödare. Men det efter mitt förmenande allra betänkligaste är sannolikheten för att brännvinsbränningen och öltillverkningen skulle komma att med utländskt råmaterial betydligt ökas.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på förevarande punkt yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle afslå utskottets hemställan och bifalla Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Härefter gjorde herr talmannen propositioner jämlikt dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i punkten 1 af sitt betänkande n:o 25, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan och bifaller Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 105;

Nej — 32.

Punkterna 2 och 3.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets den 24 och 27 innevarande mars bordlagda betänkande n:o 26, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 och 25 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887, såvidt sagda proposition icke blifvit

i bevillningsutskottets betänkande n:o 1 behandlad, äfvensom i anledning af en i sammanhang med nämnda proposition väckt motion.

Herr Cavalli: Hemställes, att kammarens beslut vid behandlingen af ifrågavarande betänkande, punkten 1:o, må fattas under förbehåll att kammaren vid behandlingen af utskottets betänkande n:o 29, punkterna 2:o och 3:o, må vara oförhindrad att fatta de beslut, hvartill då kan finnas anledning.

Denna hemställan bifölls; och beslöts, på framställning af herr talmannen, att föreliggande betänkande skulle punktvis företagas till afgörande.

Punkten 1.

Grefve Hamilton: Bevillningsutskottets ordförande yttrade att jag bar etiketten att vara från Kristianstads län. Jag vill svara härpå, att jag känner mig stolt däröver.

Frågan om majstullens upphäfvande har i denna kammare fallit, och frågans slutliga afgörande är beroende på gemensam votering. Ett villkor för majstullens borttagande är emellertid ett bifall till de af Kungl. Maj:t föreslagna förändringarna i brännvinslagstiftningen. Förändringarna afse, att skydda den odling af potatis, som användes till brännvinstillverkning. Under de senare åren har importen till vårt land af tysk potatis betydligt ökat och uppgår numera till ett värde af 2 å 3 millioner kronor årligen. Skyddet är behöfligt, och jag föreställer mig, att vi kunna alla vara med om detsamma, då det icke på något sätt föranleder till höjning af priset på den potatis, som användes till människoföda. Jag vågar därför yrka bifall till den kungl. propositionen.

Ifrågasatt ändring af vissa §§ i brännvinstillverkningsförordningen.

Herr Nisser: Då den kungl. propositionen n:o 21, på hvilken den föreliggande propositionen n:o 22 stöder sig, blifvit af Första Kammaren nyss afslagen, hemställer jag om bifall till bevillningsutskottets betänkande.

Hvad nu särskildt det i förslaget ifrågasatta skyddet beträffar rörande användning af utländsk potatis vid brännvinstillverkning, anser jag för min del, att den kontroll, som här föreslås, är, om man vill komma till något resultat, alldeles för svår att kunna genomföra. Jag finner fullkomligt i sin ordning, att man föreslår ett sådant skydd, men det fordras då en vida skarpare kontroll än den, som här föreslås gent emot användande af utländsk potatis vid brännvinstillverkning. Det synes mig nästan omöjligt att på något sätt förekomma, att sådan potatis härvid blifver använd, ty det finnes intet som hindrar, att en brännvinstillverkare köper utländsk potatis i tredje eller fjärde hand, och han kan vara fullständigt omedveten om att han för sin tillverkning använder

Ifrågasatt ändring af vissa §§ i brännvinstillverkningsförordningen.

(Forts.)

utländsk potatis, och att han sålunda begått ett brott emot gällande författning, hvarigenom han på samma gång blir underkastad lagstadgad straffpåföljd.

Det finnes för närvarande i Tyskland en industri, som nyligen där uppstått. Man utfäste ett pris af 30,000 mark för den som kunde utfinna ett sätt att, utan att skada potatisens näringsvärde, nedbringa dess vattenhalt. Denna uppfinning har blifvit lyckligen löst, och man tillverkar nu i Tyskland s. k. torrpotatis, i hvilken icke mindre än 60 procent vatten blifvit aflägsnad, hvarigenom äfven potatisens värde blifvit ökad. Det är gifvet att en sådan nedsättning i potatisens vikt skall betydligt underlätta dess transportmöjlighet genom de lägre fraktsatserna. Denna vara har ännu icke kommit in på den utländska marknaden, men detta kan förväntas när som helst, och då är tiden inne att söka skydda sig däremot. För tillfället anhåller jag endast att få yrka bifall till bevillningsutskottets betänkande.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande punkt yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, måtte bifalla Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning i nu ifrågavarande hänseenden.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkterna 2 och 3.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 24 och 27 i denna månad bordlagda betänkande n:o 27, i anledning af väckt motion om skatt å fin stärkelse, tillverkad af från utlandet importerad potatis eller majs, biföll kammaren hvad utskottet i detta betänkande hemställt.

Föredrogs änyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 24 och 27 innevarande mars bordlagda betänkande n:o 28, i anledning af väckta motioner om tull å ägg.

Ang. tull å ägg.

Punkten 1.

Herr Almgren, Oscar: Vid denna frågas behandling nästlidne riksdag var jag i tillfälle visa att importen af ägg i vårt

land ingalunda var så abnorm, då äggimporten i Danmark i förhållande till dess folkmängd var lika stor. Vidare påvisade jag, att den föreslagna tullen af 20 öre per kilogram icke kunde kallas måttlig, då den uppgick till 30 procent af värdet och dessutom hufvudsakligen komme att drabba arbetarebefolkningen, samt att äggproduktionen redan då befann sig i afgjordt framåtskridande i vårt land. Jag är nu i tillfälle att ytterligare bestyrka dessa uppgifter. Äggimporten i Danmark, som år 1900 uppgick till 1,500,000 kronor, hade år 1901 stigit till 1,800,000 kronor, eller 20 procent. I Sverige däremot hade importen under 1902 minskats med 3,000,000 stycken, under det att exporten ökats med nästan samma antal. Hvad bevisar nu den minskade importen? Jo, mina herrar, den bekräftar min utsago att det är arbetarebefolkningen, som i främsta rummet konsumerar de importerade äggen, ty det är naturligt att de senaste åren för vår arbetarebefolkning medfört ganska tryckta konjunkturer. Den förmögnare delen af befolkningen däremot, som ju äfven haft kännning af konjunkturerna, har helt säkert icke gjort sina besparingar på sådana artiklar som ägg, utan på helt andra områden, och den ökade exporten tyder äfven på en högst väsentligt ökad produktion inom landet. Med afseende på detta glädjande förhållande skall jag bedja att få återgifva ett uttalande, som i höstas gjordes på ett föreningsmöte i Jönköping, och som innehöll följande: »Äggproduktionen har under året betydligt ökats, antagligen ända till 150 procent mot förra året. Såsom en följd häraf har importen af ryska ägg till Stockholm varit i aftagande. Att importen aftagit tillskrifva de större importörerna fjäderfäafvelsföreningens arbeten jämte den anslutning äggförsäljningskretsarne under året fått». Vi hafva här, enligt mitt förmenande, det bästa beviset på att äggproduktionen äfven utan tullsatser utvecklats på ett högst tillfredsställande sätt.

Ang. tull å
ägg.
(Forts.)

En ärad talare på skaraborgsbänken yttrade i föl att, äfven om en äggtull infördes, behöfde därförutom vidtagas åtgärder med afseende på uppköp och försäljning af ägg, och han riktade i detta afseende en uppmaning till köpmännen att vidtaga åtgärder för förbättringar i detta fall. Jag ber nu att få upplysa om att sådana åtgärder redan blifvit vidtagna och visat ett glädjande resultat. Det har bildat sig en hel mängd af uppköpsföreningar, och ett flertal af dessa hafva särskildt lagt an på att öka vår export och för detta ändamål vidtagit erforderliga och tillfredsställande åtgärder. Sålunda, då under det gångna året visat sig, att importen minskats och exporten ökats samt att produktionen inom landet visat en betydlig ökning utan äggtull, och då en sådan tull skulle blifva betungande för arbetarebefolkningen samt helt säkert verka förlamande på de åtgärder, som på detta område redan blifvit vidtagna och ytterligare komma att vidtagas i ända-

Ang. tull å mål att på ett rationellt sätt ordna såväl inköp som försäljning, ber jag att få yrka afslag å bevillningsutskottets hemställan.
 ägg.
 (Forts.)

Herr Rydberg: På de skäl jag i min motion närmare utvecklat anhåller jag att få yrka bifall till utskottets hemställan. Man har sagt, att den föreslagna tullen skulle för vår arbetarebefolkning medföra ökade lefnadskostnader genom äggprisets förhöjning. Möjligt är ju att priset å ägg komme att genom denna tull något ökas, men jag tror dock icke, att tullen här komme att verka med hela sin tyngd. Dessutom bör denna fråga betraktas från flera sidor än blott från synpunkten af en mindre prisförhöjning. Vi hafva ju i vårt land en mängd småfolk, hvilka skulle kunna draga stor nytta af denna tullsats. Det är nämligen icke de store, som härvidlag skulle beredas någon särskild fördel, utan det vore till fromma för dessa små, i det att hvartenda litet hemman, hvarje ägare af endast en liten stuga skulle kunna förtjäna sitt dagliga bröd genom att hålla sig en liten hönsgård. Vi ifrå ju så mycket för »egna hem» och anse att det vore lyckligt om många sådana kunde åstadkommas. Jag tror fullt och fast, att om å dessa små hem, hvilka ju vanligtvis icke äro förenade med något egentligt jordbruk, inrättades en liten hönsgård, skulle deras ägare, om de blott hade en aldrig så liten jordbit, finna sin utkomst på ett ganska lätt sätt. Och det är just i dessa smås intresse, som jag yrkat en förhöjning af tullen på ägg. Med de höjda priserna tror jag icke det blefve så farligt, ty genom detta lilla tullskydd skulle äggproduktionen vinna förtroende och utveckla sig i så hög grad, att jag är fullt öfvertygad det äggpriset icke i någon väsentlig mån komme att stiga. Om vi t. ex. se på förhållandet i Norge, så har man där en äggtull på tjugo öre utan att äggen därigenom fördyrats, men i dess ställe skickar man ut sina ägg till vårt land liksom till alla möjliga andra håll, hvarför jag är fullt öfvertygad, att tullen icke skulle föra med sig några ökade priser utan blott verka till en rationell reglering utaf skötseln af våra hönsgårdar, så att de komme att tillvinna sig förtroende. Min öfvertygelse är därför, att denna reglering skulle så utfalla att, i stället för att vi nu importera ägg för millioner kronor, skulle vi kunna afsätta och exportera sådana till betydliga belopp, hvilket ju dessutom skulle medföra en ej obetydlig nationalekonomisk fördel. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Wester: Endast några ord. Denna fråga omfattas för närvarande öfver allt uti bygderna med mycket stort intresse. Den konkurrens, för hvilken vi under de senare åren varit utsatta från Danmark och Ryssland, har för visso varit så svår och tryckande för vår äggmarknad, att den af utskottet här föreslagna tull måste synas väl berättigad. Den bereder framför allt ett

skydd för *de små* i samhället, och det är just därför, som denna tullfråga äger så stor betydelse. Vi hafva sett, hurusom t. ex. i Norge förhållandena där förändrat sig. För några år sedan var äggimporten till Norge ungefär lika stor som importen för närvarande är till vårt land. Så åsattes i Norge en äggtull, och nu förmår landets egen äggproduktion fylla befolkningens behof. Jag tror för min del, att samma gynnsamma förhållande skulle inträffa hos oss om denna motion vunne bifall. Jag tillåter mig alltså yrka bifall till utskottets hemställan.

Aug. tull å ägg.

Herr Almström: Då jag nu yrkar bifall till den föreslagna tullsatsen, beder jag att emot herr Almgren få påminna, att om den verkar något högre pris för en del af arbetarebefolkningen, kommer den att blifva en annan del till mycken nytta och till mycket större nytta än den ringa olägenhet den kan medföra på andra håll. Jag minnes, att då för ett par år sedan denna tull behandlades i denna kammare, herr Almgren hade ett helt annat skäl att yrka afslag, nämligen att ägg användas i så stor mängd till vissa fabrikationer och tullen skulle för dessa inverka skadligt. Hvarför har herr Almgren icke upptagit detta skäl nu? Är det så, att herr Almgren vid närmare bepröfvande funnit, att det icke var riktigt hvad han nämnde förra gången, eller hafva förhållandena ändrat sig så, att icke så mycket ägg användes numera?

Frågan är icke så liten som den ser ut, och jag beder att få påminna, att detta är en näring som, om den än är obetydlig, dock kan få en rätt stor betydelse, och som likaväl som öfriga näringar har rätt att påräkna skydd. Jag beder att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Almgren, Oscar: Herr Almström förvånade sig öfver att jag nu icke upprepade det skäl jag anförde vid ett föregående tillfälle, nämligen att äggen skulle vara af betydelse för industrien. Jag vill visst icke frånträda utan tvärtom vidhålla denna uppfattning, men jag trodde, att man vid denna sena timme gjorde kammaren en tjänst genom att inskränka sitt yttrande till den allra största korthet.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föredragna punkt hemställt samt vidare på afslag därå; och förklarades den förra propositionen, hvilken förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 3.

Lades till handlingarna.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 24 och 27 innevarande mars bordlagda betänkande n:o 29, i anledning af väckt motion rörande ifrågasatt tullfrihet för majs och högre skatt för brännvin, tillverkad af vissa utländska råämnen, biföll kammaren hvad utskottet i detta betänkande hemställt.

*Ifrågasatt
höjning af
postbefor-
dringsafgif-
terna för
inländska
tidningar.*

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 24 och 27 i denna månad bordlagda betänkande n:o 32, i anledning af väckt motion om höjning af postbefordringsafgifterna för inländska tidningar.

Herr Nyström, Johan Fredrik: Jag befinner mig i en något egendomlig situation. Jag har framställt en motion, beträffande hvilken utskottet hemställt, att den icke må föranleda till någon Riksdagens åtgärd, och jag ber icke dess mindre att här offentligen få frambära min tacksamhet till utskottet för hvad utskottet gjort för min motion.

Utskottets betänkande innehåller, som herrarne torde finna, från början ända till klämman ett understrykande af min motions innehåll. Och det näst sista, som utskottet yttrar, är, att en sådan åtgärd, som jag föreslagit, är af behovet påkallad. Att utskottet, trots denna sympati för min motion, trots de nya bevis, som utskottet framlagt för denna motions befogethet, ändock hemställer, att den icke skall föranleda till någon åtgärd, beror naturligtvis fullständigt på en formell omständighet, nämligen därpå, att ärendet i fråga redan är föremål för Kungl. Maj:ts behandling. Ja, den saken visste äfven jag, då jag väckte min motion, och jag kunde därför mycket väl förstå, att resultatet skulle blifva sådant, som det nu har blifvit. Men då jag i alla fall ansåg mig böra väcka denna motion, var det därför, att jag misstänkte, att denna fråga höll på att glida ur Kungl. Maj:ts händer, och därför, att jag ville hjälpa Kungl. Maj:t att få bättre tag uti den. Till bevis för detta påstående skall jag be att få anföra några data, hvilka äfven utskottet med skärpa framhåller. 1899, den 15 juni, tillsattes en kommitté för att behandla denna fråga, om tidningarnes befordringsafgifter. Kommittén höll på med denna sak, som dock icke synes höra till de allra mest invecklade, i närmare två år, men fick ändock till sist ett utlåtande färdigt, hvilket den 4 mars 1901 inlämnades till chefen för civildepartementet.

Sedan skickades detta utlåtande till generalpoststyrelsen, hvars betänkande i ärendet inlämnades till Kungl. Maj:t den 23 november 1901.

Det är i synnerhet efter sistnämnda dag, som frågans behand-

ling gått bra nog långsamt. Kungl. Maj:ts sista åtgärd var nämligen att remittera förslaget till vissa tidningsmannakorporationer, men för denna enkla åtgärd behöfde Kungl. Maj:t en tid af närmare 2½ månader, ty ärendet blef ej remitteradt förrän den 7 februari 1902. Ett år har nu förgått sedan dess, och ännu hafva ej förut berörda korporationer behagat besvara Kungl. Maj:ts remiss till dem. Jag tror knappt, att någon myndighet i Sveriges rike skulle haft panna att låta Kungl. Maj:t vänta på svar i en sådan fråga så länge som pressen nu behagat göra.

Under sådana förhållanden har jag — och många med mig — fått det intrycket, att här vore meningen att lägga denna fråga på hvad man kallar långbanken, och det var för att om möjligt rycka på frågan, som jag väckte min motion. Jag är således icke alls missbelåten med den behandling utskottet gifvit motionen. Det har nämligen ännu kraftigare betonat nödvändigheten af att något göres i saken, och det var detta som var syftet med min motion.

Jag vill därför ej göra annat yrkande än bifall till utskottets förslag, och jag gör detta desto hellre, som jag tror mig veta, att man från vederbörligt håll försäkrat, att denna fråga skall till nästa riksdag komma under Riksdagens pröfning i form af en kunglig proposition.

Jag yrkar därför bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande betänkande hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 24 och 27 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 44, i anledning af väckta motioner om ändringar i vissa delar af in-teckningslagstiftningen, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 21 och 24 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 35, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af vissa delar utaf ett lån, som från odlingslånefonden beviljats för utdikning och odling af mark till, bland annat, Häradsö i Akers socken af Jönköpings län, och

n:o 39, i anledning af *dels* Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för anläggning af vissa telefonledningar, *dels ock* Kungl. Maj:ts i särskild proposition framställda förslag om beredande af lånemedel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

---

*Ifrågasatt
höjning af
postbefor-
dringsafgif-
terna för
inländska
tidningar.*

(Forts.)

Vid förnyad föredragning af Första Kammarens tillfälliga utskotts den 21 och 24 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 5, i anledning af Andra Kammarens beslut med föranledande af därstädes väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphörande af den vissa städer åliggande skyldigheten att bekosta lokal åt telegrafstation, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts under dagen aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående anvisande af medel till bestridande af återstående kostnader för utgifvande af en statistisk handbok öfver Sverige;

2:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter arbetaren Per Nilsson från Ströms socken af Jämtlands län;

3:o) angående försäljning af äganderätten till de Torsebro krutbruk tillhörande fastigheter; samt

4:o) angående pension från allmänna indragningsstaten till tyghandtverkaren Johan Fredrik Thörnqvist.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 40, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 4 kap. 8 och 9 §§ strafflagen, samt

n:o 41, i anledning af väckt motion i fråga om lagfart å fång till tomt i municipalsamhälle eller köping m. m.

Herr *Åkerman* väckte en motion, n:o 57, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst bland betänkandena på föredragningslistan till nästa sammanträde; hvarjämte, likaledes på hemställen af herr talmannen, kammaren medgaf, att de anslag, som utfärdats till nu pågående sammanträdes fortsättande på aftonen, finge nedtagas.

Kammaren åtskildes kl. 3,17 e. m.

In fidem

A. v. Krusenshjerna.
